Lodzer Tageblat № 32

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16.
טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47

זונטאג, ד׳ שבט תרצ״ב | 7 Lutego 1932 | 25-טער יאהרגאנג.

שווערע פערלוסטען פון די יאפאנער אין שאנכאי

א צענטעל פון די יאפאנישע זעלנער זיינען אומגעקומען; אין שאנכאי האט זיך די לאגע דערווייל נישט געענדערט; דער פארט וואוסונג זאל זיין פארנומען פון די יאפאנער; דער ווייטערדיגער מארש אין מאנדזשוריע

יאפאנער האבען בדעה צו בעזעצען וולאדיוואסטאק; קאנצענטראציע פון רוסישער ארמעע

פון די כינעזער איינגעבראכען. איצט האבען די יאפאנער איבערגעטראגען די קריגס-אפעראציעס אויסער דער שטאט, בעמיהענדיג זיך איבערצושניידען די באהן-ליניע, כדי צו פערמאכען דעם וועג פאר די כינעזישע פערשטארקונגען. געלמען נאכמיטאג האבען אין פארט וואו סונג ארויסגעזעצט זיך 3000 יאפאנישע פיעלאטען און 800 ים-שיסער. זיי האבען פערנומען אהן קאמף דעם פארט, וואס איז שוין צושטערט געווען פון דער באמבארדירונג. די פערלוסטען פון די יאפאנער זיינען זעהר גרויסע און בעטרעפען 10 פראצענט פון דער גאנצער קעמפענדער ארמעע.

אין מאנדזשוריען רוקט זיך דאס יאפאנישע מיליטער ווייטער פאראויס. דער כינעזישער גענעראל מאמא, וואס איז יאפאנ׳ס פערבונדעטער, האט בדעה צו שאפען א בעזונדערע רעגירונג אין כארבין אונטער׳ן פראטעקטאראט פון יאפאן.

ראנקאו, דער גרעסטער פארט אויפ׳ן טייך יאנג-טסע נאך שאנכאי איז שוין אינגאנצען בעזעצט פון יאפאן.

„דיילי העראלד“ מעלדעט, אז וולאדיוואסטאק איז פערפלייצט פון מיליטער. 70 טויזענד זעלנער זיינען דארט קאנצענטרירט. מען ערווארט, אז עס זאל ערקלערט ווערען בעלאגערונגס-צושטאנד. יאפאן טראגט זיך ארום מיט׳ן פלאן צו ארויסזעצען מיליטער אין וולאדיוואסטאק.

יאפאנישער אדמיראל נאמורא

דער קאמאנדיר פון יאפאנישען פלאט אין שאנכאי, וועלכער האט צוליב זיינע גרויזאמקייטען בעקומען דעמיסיע און באלד דערויף בעגאנגען כאראקירי.

לאנדאן (ספ.) די היינטיגע נאכט איז אדורך שטיל. די פערביטערטע שלאכטען, וואס רופען זיך איינגע מאל וועגען קווארטאל שעי-פעי האבען זיך פערוואנדעלט אין קליינע צוזאמענשטויסען.

די יאפאנישע אפענסיווע האט זיך צוליב דער העלדישער פערטיידיגונג

די אויסלענדישע קריגס-שיפען אין שאנכאי

דא קומען איצט פאר די גרויסע שלאכטען אויפן ים און יבשה.

די לאגע אין שאנכאי

שאנכאי, 6 פעברואר (ספ.) די באמבארדירונג פון שאנכאי, איז עטוואס שטיל געווארען, די יאפאנישע און כינעזישע זעלנער פערבלייבען דערווייל אויף זייערע פאזיציעס, בעשיסענדיג זיך פון צייט צו צייט.

נאנקין ווערט באמבארדירט

לאנדאן, 6 פעברואר (ספ.) די יאפאנער האבען ווידער אנגעהויבען צו אטאקירען נאנקין. דער אמעריקאנער אמבאסאדאר האט אויפגעפאדערט די אמעריקאנער בירגער צו פערלאזען די שטאט.

די פעלקער-ליגע און די מלחמה אויפ׳ן ווייטען מזרח

גענף, 6 פעברואר (ספ.) די היינטיגע זיצונג פון פעלקער-בונד-ראט איז געווען געווידמעט דעם סכסוך אויפ׳ן ווייטען מזרח. עס זיינען אנוועזענד געווען די פארשטעהער פון יאפאן און כינע. עס איז בעשלאסען געווארען, אז מען דארף דעם ענין דערווייל נישט דיסקוטירען אויף אן עפענטליכע זיצונג פון ראט ביז עס וועלען בעוואוסט זיין די רעזולטאטען פון דעמארש פון די גרויס-מלוכות ביי די רעגירונגען פון כינע און יאפאן.

וואו-סונג איז ווייטער ביי די כינעזער

שאנכאי, 6 פעברואר (ספעצ.) די כינעזער פערנעמען דערווייל ווייטער וואו-סונג. די באמבארדירונג דויערט. אויך שאו-פעי ווערט אינאויפהערליך באמבארדירט. די יאפאנער בויען שנעל אויס א לופט-סטאציע אויף דער גרעניץ פון דער אינטערנאציאנאלער קאנצעסיע.

פערשטארקען די אינוועסטיציעס אין ארץ ישראל

דורך צוציהען פריוואט-קאפיטאל

לאנדאן, 6 פעברואר (י.ט.א. טעלעגר.) דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע נוימאן, וועלכער האט די גרעסטע פערדינסטען ביים שאפען דעם אמעריקאנישען פרא-פאלעסטינא קאמיטעט, איז אפגעפאהרען קיין לאנדאן, כדי צו פערשטארקען די אינוועסטיציעס אין ארץ ישראל דורך צו ציהען פריוואט-קאפיטאלען.

דרום-אמעריקאנישער יוד שפענדעט 70.000 פונט פאר ארימע אין ארץ-ישראל

ירושלים 6 פעברואר (י. ט. א. טעלעגר.) ווי י. ט. א. ווערט געוואהר האט א דרום-אמעריקאנישער יוד, וועלכער וויל נישט אנגעבען זיין נאמען, געשפענדעט 70 טויזענד פונט פאר די ארימע לייט אין ארץ-ישראל. צוליב דעם וואס דער נדבן האט זיך נישט בעווארענט, אז דאס געלד איז בעשטימט אויסשליסליך פאר יודען, הגם ער האט עס געהאט בדעה צו טון, וועט די ארץ-ישראל רעגירונג דעריבער פערטיילען דאס געלד פראפארציאנעל צווישען אלע ארימע-לייט פון ארץ-ישראל. די יודען וועלען בעקומען דערפון 20 פראצענט.

גרויסע שרפה אין א קינדער-סאנאטאריום אין זאקאפאנע

זאקאפאנע, 6 פעברואר (ספ.) אין דער ווילע „נאסאל“, וואו עס געפינט זיך א קינדער-סאנאטאריום פון קראקאווער אוניווערזיטעט, איז אויסגעבראכען א שרפה. די גאנצע ווילע איז אפגעברענט געווארען. צום גליק איז צו קיין קרבנות נישט געקומען. די 60 קינדער זיינען איבערגעבען געווארען אין א צווייטער ווילע.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 47 יאהר מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

נ״ע חי׳ שרה אשת ר׳ יעקב נ״י וואלמאן

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, ד׳ שבט תרצ״ב, 1 נאכמ. פון טרויערהויז שרודמיעסקא 18, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

Zarząd Korporacji Przemysłu Graficznego
Województwa Łódzkiego

מאכט בעקאנט אלע מיטגלידער, אז זונטאג, דעם 21 לוטי 1932, 7 אווענד וועט אין לאקאל פון האנדווערקער-קלוב (פאלודניאווא 4) פארקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: 1) בידזשעט, 2) עהרען-געריכט, 3) פרייז פערשלאגן. גלייכצייטיג וועט ווערן פארגעלייגט א פראיעקט פון בידזשעט.

אויסגאבען		איינקונפטען	
סעקרעטאריאט	840 זל.	מיטגלידס-אפצאהל	1600 זל.
לאקאל	360 „	פון עהרען-געריכט	150 „
דרוק און שרייב-מאטעריאלען	150 „	איינשרייב-געלד	50 „
פאסט	50 „	נישט-שטענדיגע איינקונפט	70 „
אנאנסען	50 „		
אינקאסא-קאסטען	470 „		
ס״ה	1870 זל	ס״ה	1870 זל.

בעמ.: אין פאל ווען עס וועט נישט זיין די געהעריגע צאהל מיטגלידער וועט די פערזאמלונג פארקומען 8 אווענד צום צווייטען טערמין דעם זעלבען טאג און אין זעלבען לאקאל.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיין שעף
ה׳ אפרים פרענקעל
צוליב׳ן טויט פון זיין הייס-געליבטער פרוי
נ״ע בלימה
זייט געטרייסט אין אייער שווערען צער.
ג. קרוי און פרוי.

מיין חשוב׳ן איבערגעגעבענעם פריינד
אדוו. מ. רייכמאן
אויף ציגעל-גאס 8
צו זיין איבערטראגען אין דער נייער וואוינונג ווינשט הצלחה און ערפאלג
י. בערלינער

מזל טוב
א הערצליכען מז״ט ווינשען מיר אונזער חשוב׳ן פערוואלטונגס-מיטגליד
ה׳ משה זילבערברג און פרוי
צו דער חתונה פון זייער טאכטער
פרל. שיינדיל מיט ה׳ יוסף זילבערשטיין
איהר זאלט דערלעבען פון זיי פיל נחת ורחוה און דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען.
די פערוואלטונג
פון הילפס-פעראיין „נותן לחם“, סאלנא 14.

ב קאנטמאכונג.

היינט, זונטאג, ד׳ שבט תרצ״ב 11.30 פריה קומט פאר אין לאקאל פון „חסד של אמת ומנחמי אבלים“, פיעטריקאווער 34. די

ערעפנונג פון דער גמילת חסדים קאסע

די מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען צו דער ערעפנונג, צו פערשרייבען זיך אלס מיטגלידער.

די וואס ווילען געניסען פון דער גמילת חסדים קאסע, דארפען זיך ווענדען אין דער קאנצעלאריע פון „חסד של אמת“.

כל הקודם זוכה.

די פערוואלטונג.

Dr. med. J.LUBICZ
כירורג און ארטאפעד
פאלודניאווא 9 — טעל. 183-17
ספעצ. פון צוזאמענשטעלען געבראכענע הענד און פיס קראנקהייטען פון ביינער און גלידער: שווינדזוכט (גרוזליצע), אטרעטיזם, רעמאטיזם, פע־קרימונגען פון פלייצעס, זשילאקעס, היילונג מיט איינשפריצונגען: אייגענע פראצאווניע פון ארטאפעדישע אפאראטען. וואקלאנעס אויף פיס-שמערצען, קינסטליכע הענד און פיס (פראטעזן) גארסעטען, ברוכבינדן (באסקעס) א.ז.וו.
נעמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

3 pokoje z kuchnią
z wygodami, od zaraz do odstąpienia
Piotrkowska 10. prawe wejście m. 14.

Dr. med.
G. Gersztajn
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12 tel. 175-10
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אויענד

Dr. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע
בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
און עלעקטרא-טעראפיע אנאליזען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.
אנדזשעיא 5, טעלעפ. 159-40
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5 ביז 9 אוו.
זונטאג פון 9 ביז 1 א זייגער נאכמיטאג.

בברכת מזל-טוב
אני מברך את ידידי יושב ראש של החברה „נושאי מטה“ בלודז ר׳ יוסף כזשנוביץ לרגלי נשואי בתו
מרת נחמה רויזע
עם מר אנשל דאמב
יזכו לבנות את בתם על הרי ציון וירושלים.
דוב דאברזשינסקי.

לערנט אייך שפאניש
דאס איינציגע ארט פאר עמיגראציע איז נאר זיד-אמעריקא. אין פערלויף פון 3 חדשים צו זעהר נידריגען פרייז. צו ערפאהרען אין אדמינ. פון „לאדזשער טאגעבלאט“.

אטענטאט פון ליטא אויף דער פריישטאט מעמעל

קאָוונער רעגירונג ארעסטירט דעם פרעזידענט פון מעמעלער דירעקטאריאט

וואַרשע, 6 פעברואַר (טעלעפ.) נאָכמיטאָג האָבן זיך אין שטאָט פער־שפרייט קלאַנגען וועגן אַן אַטענטאַט פון דער ליטווישער רעגירונג אויף דער פריישטאָט קלייפּעדא (מעמעל). שפּעט אין אָוונט האָט זיך די ידיעה בע־שטעטיגט.

ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזן האָט די ליטווישע רעגירונג אַרעסטירט דעם פרעזידענט פון דירעקטאָריאַט פון דער פריישטאָט מעמעל, ד"ר באָקשאַר, בעשולדיגענדיג איהם אין מלוכה־פעראַט. עס ווערט איהם פאָרגעוואָרפן, אַז ער איז אַרויסגעפאָהרען קיין אויסלאַנד, וואו ער האָט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט פרעמדע מלוכות (דייטשלאַנד). דער דאָזיגער שריט פון ליטע וועט בלי־ספק האָבען גרויסע פּאָליטישע קאָנסעקווענצען.

דער דייטשער שאַרזש ד'אַפער האָט אָפּגעגעבען אַ שאַרפען פּראָטעסט דער ליטווישער רעגירונג געגען אַטענטאַט אויף מעמעל, וואָס ריהרט אָן קודם כל די אינטערעסען פון דייטשלאַנד.

ליטע האָט זיך שוין פון אַ לאַנגער צייט אַרומגעטראָגען מיט פּלענער געגען מעמעל. דער לעצטער שריט פון ליטע ווערט אַרויסרופען רעפּרעסיעס מצד דייטשלאַנד, וואָס וועלען טראָגען אַן עקאָנאָמישען כאַראַקטער. דייטשלאַנד האָט בדעה צו פערקלענערן דעם אַריינפיהר־קאָנטיגענט פון ליטווישע לאַנדווירטשאַפט־ליכע פּראָדוקטען.

לעהרער־שטרייק אין ארץ־ישראל זאל היינט פערענדיגט ווערען

ירושלים, 6 פעברואַר. (י. ט. א. טעלעגר.) היינט האָבען זיך אָנגע־הויבען אונטערהאַנדלונגען צווישען די צדדים וועגען ליקווידירען דעם לעהרער־שטרייק. ס'זענען פערהאַן גוטע אויסזיכטען, אַז מאָרגען וועט דער שטרייק ליקווידירט ווערן און די למדים אין די שולען וועלען בעניית ווערען.

פראטעסט פון די באהן־ארבייטער געגען די רעדוקציעס

(§) געכטען איז אין זאַל פון די הינגע באַהן־אַרבייטער (קילינסקי 71) פאָרגע־קומען אַ גרויסע פּראָטעסט־פערזאַמלונג אין שייכות מיט דער לעצטער רעדוק־ציע, וואָס ווערט דורכגעפיהרט לויט דער פעראָרדנונג פון באַהן־מיניסטעריום, לויט וועלכער עס ווערט איינגעפיהרט אַ 20־טאָגעדיגער אַרבייטס־חודש. עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס זיך צו ווענדען צו די געהעריגע אינסטאַנצען וועגען אָפּשאַפען די פעראָרדנונג.

פאניק צווישען יודען אין דייטשלאנד

דעלעגאציע פון יודישע קהלות און פון „צענטראל־פעראיין" בעזוכט ביים אינערן און קריגס־מיניסטער

אין גאנץ דייטשלאנד ערקלערען יודען א תענית ציבור

תענית ציבור אין דייטשלאנד צוליב דער ערנסטער לאגע

בערלין, 6 פעברואַר (י.ט.א. טעלעגר.) די פערוואַלטונג פון די אָרטאָ־דאָקסישע קהלות אין דייטשלאַנד האָט אַרויסגעלאָזען אַ ווענדונג צו דער יודי־שער עפענטליכקייט, אַז דער טאָג פון ז. אדר זאָל פערוואַנדעלט ווערען אין אַ תענית ציבור און תשובה צוליב דער ערנסטקייט פון מאָמענט.

דייטשע רעגירונג איז ענטשיידען געגען דער אנטיסעמיטישער העצע

דעלעגאציע פון דייטשען יודענטום ביים מיניסטער גרענער

בערלין, 6. פעברואַר (י.ט.א. טעלעגר.) דער דייטשער אינערן־מיניס־טער גרענער האָט אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון פאָרשטעהער פון דייטשען יודענטום. די דערונטער פאָרשטעהער פון „צענטראַל־פעראיין" און די יודישע קהלות און איהם געשילדערט די געפאַר, וואָס עס דראָהט דייטשלאַנד אינערליך און אויסערליך צוליב דער אַנטיסעמיטישער קאַמפּאַניע פון די היטלע־ריסטען.

מין. גרענער האָט ערקלערט, אַז די דייטשע רעגירונג פערורטיילט ענט־שידען די אַנטיסעמיטישע העצע און זי איז ענטשלאָסען צו מאַכען אונמעגליך יעדען פרוב פון אַנטי־יודישע אַנגריפען.

פערענדיגט דער העלדארף־פראצעס

בערלין, 6 פעברואַר (י.ט.א. טעלעגר.) דער העלדאָרף פּראָצעס איז שוין פערענדיגט געוואָרען. די פּראָקוראַטור האָט פערלאַנגט צו פערגרעסערן די שטראָף פאַר העלדאָרפען ביז 2 יאָהר תפיסה און פאַר ערנסט'ן און פראַנק'ן ביז אַנדערהאַלבען יאָהר. אין איינינע טעג אַרום וועט אַרויסגעטראָגען ווערען אור־טייל.

ווידער א דעמאנסטראציע פון דער אפאזיציע אין סיים

געגען יוסטיץ־מיניסטער מאכאלאווסקי צוליב'ן ענין „בריסק"

וואַרשא (טעלעפאָניש) אויף דער היינטיגע רסיים־זיצונג איז צוערשט בע־טראַכט געוואָרען דער בודזשעט פון דער העכסטער קאָנטראָל־קאַמער. דער רעפערענט רעפּ. משערניכאָווסקי (ב.ב.) האָט בעריהרט די פּרינציפּיעלע פראַגע פון מאַטעריעלער פעראַנטוואָרטליכקייט פון מלוכה־בעאַמטע פאַר היזקות, וואָס זיי האָבען גורם געווען פאַר'ן מלוכה־אוצר. ראַן טרעט מען צו צו בעטראַכטען דעם בודזשעט פון קרינגס־מיניסטעריום. דער רעפערענט שטרייכט אונטער, אַז דעם פאַקט, וואָס די בודזשעט־קאָמיסיע האָט נישט אַרײנגעטראָגען קיין שום ענדערונ־גען אין רעגירונגס־פּראָיעקט. ער בעט דערויבער, אַז אויך דער סיים זאָל אָננע־מען דעם בודזשעט ווי די קאָמיסיע האָט בעשלאָסען.

רעפּ. פּאַרצישעווסקי (נ. ד.) ווייזט אָן, אַז רוסלאַנד בעוואָפענט זיך לעצטענס שטאַרק. דייטשלאַנד גיט אויס אויף 1 זעלנער אַזוי פיל, וויפיל פּוילען אויף 4. עס רעדט נאָך רעפּ. פּאַלאַקעוויטש און דערויף געהט מען איבער צו בעטראַכ־טען דעם בודזשעט פון יוסטיץ־מיניס־טעריום. עס רעפערירט רעפּ. זיידלער (ב. ב.) ווען עס נעמט דאָס וואָרט דער יוסטיץ־מיניסטער מיכאַלאָווסקי שטעלט זיך די גאַנצע אָפּאָזיציע אויף און פער־לאָזט דעמאָנסטראַטיוו דעם זאַל, אויס־שרייענדיג „מיניסטער פון בריסק". דער יוסטיץ־מיניסטער רעדט אַרום דעם נייעם תפיסה־רעגולאַמין, וואָס ווערט אַזוי שאַרף בעקעמפט דורך דער אָפּאָ־ציע און געהט איבער צו דער פראַגע פון די שנעל־געריכטען' און דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך די דעפוטאַטען פראַ־דעצקי (נ.ר.) ניעדזשוויעקאָווסקי (פּפּ"ס) פּאַסכאַלסקי (ב. ב.). צום סוף איז מען נאָך צוגעטרעטען צו דער דעבאַטע איבער'ן בודזשעט פון אינערן־מיניסטער־יום.

רעפּ. סמאָלא האָט בעריהרט די פראַ־גע פון די ציימונגס־קאָנפיסקאַציעס. די דיסקוסיע איז איבערגעריסען געוואָרען ביז מאָנטאָג.

52 ארבייטער בעזייטיגט צוליב'ן טראמוויי־שטרייק

(ב) אַ פאָרשטעהער פון „קאַרטעל" האָט זיך געווענדעט צו דער טראַמוואַי־דירעקציע מיט דער פאָדערונג צוריקצו־נעמען צ גדער אַרבייט די 52 אַרבייטער, וואָס זענען בעזייטיגט געוואָרען צוליב'ן שטרייק.

נים קוקענדיג אויף דער אינטערווענץ האָט די טראַמוואַי־דירעקציע נישט גע־וואָלט נאָכקומען די פאָדערונג פון די קאַרטעל פאָרשטעהער.

אין שייכות דערמיט וועט פאָרקומען אַ פערזאַמלונג פון אַלע טראַמוואַי־אַר־בייטער, כדי צו אינטערוועניען אַ אַקציע אין דער ריכטונג, אַז די בעזייטיגטע אַר־בייטער זאָלען צוריקגענומען ווערען צו דער אַרבייט.

ארבייטער פון שלעסער'ס פאבריק פאדערן אונטערשטיצונג

(§) צום אָנפיהרער פון הינגען אַר־בייטסלאָזען פאָנד האָט זיך געכטען גע־ווענדעט אַ דעלעגאַציע פון די אַרבייטער אין שלעסערס פאַבריק. די דעלעגאַציע האָט פאָרגעשטעלט די טרויעריגע לאַגע פון די אַרבייטער, וואָס אַרבייטען נאָר צו 3 טאָג אין וואָך און געבעטען זיי צו אָנערקענען דאָס רעכט צו געניסען פון אַרבייטסלאָזען פאָנד. נישט קוקענדיג דערויף, וואָס לויט'ן אויסטאַוו קענען נאָר יענע אַרבייטער געניסען פון אונטער־שטיצונג, וואָס אַרבייטען 1 אָדער 2 טאָג אין וואָך, האָט דער לייטער פון אַרבייטס־לאָזען פאָנד דאָך צוגעזאָגט דער דעלעגאַציע, אַז די נאָהענטסטע טעג וועט די פראַגע ווערען בעטראַכט אויף די זיצונג פון דער פערוואַלטונג.

פערהאלטען פאר אויפהענגען א קאמ. פאהן

(א) לייב פּאַנקאָווסקי (מלינאַרסקאַ 30) איז פערהאַלטען געוואָרען פאַר אויפהענגען אַ קאָמוניסטישע פאָהן אויף דער שענקעוויטשאַ גאַס.

א גנב — אן אטלעט!

(א) פון אברהם קרומהאָלץ'ס וואַגען האָט מען אויף אַלט־שטאָט מאַרק גע־גנב'עט פון וואָגען אַראָפּ אַ קאַסטען מיט אייזענוואַרג פון 200 קילאָ פאַר 450 זל. פּאָליציי זוכט איצט דעם גנב־„אַטלעט"

דירה־געלד מוז ביליגער ווערען

מעמאריאל פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען צום מיניסטארען־ראט

(א) צוליב'ן שווערען קריזיס זענען פיל האַנדעלסלאָקאַלען אויסגעלעדיגט געוואָרען פון דער אַנגערער זייט איז אויך די נאָכפראַגע אויף דירות בכלל פיל קלענער געוואָרען, אַזוי אַז עס זענען איצט אין שטאָט פאַרהאַן פיל פרייע דירות צו פערדינגען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט דער פעראיין פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראייני־גען זיך געווענדעט צו אַלע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען צו אָרגאַניזירען אַ גע־מיינזאַמען מיטינג, אויף וועלכען עס זאָלען אָנגענומען ווערען אַ רעזאָלוציע צו פערקלענערן דאָס דירה־געלד, ענט־שפּרעכענד צו דער פערפּילקומונג פון די פערדינסטען, און צו דער פערביליגע־רונג פון אַלע אַרטיקלען. די רעזאָלוציע זאָל איבערגעשיקט ווערען מיט אַ ענט־שפּרעכענדען מעמאָריאַל צום מיניסטאָ־רען־ראַט.

דערהרגעט דעם פאטער

מערדערישער זוהן ארעסטירט

(§) בשעתו האָט דער 62־יעהריגער אַלבערט קונערמאַן פון דאָרף לעשמשי־קי אָפּגעשריבען זיין פערמעגען דעם זוהן זיינעם, דעם 42־יעהריגען אַלאָיז. דערפאַר האָט זיך דער זוהן פעראפּליכ־טעט אויסצוהאַלטען דעם אַלטען טאַטען ע ריום מותו.

דאָס אַליין וואָלט נאָך געווען, ווען אַלאָיז הויבט נישט אָן צו שיכור'ן, דער פראַג פעו האָט איהם אַזוי געצויגען, אַז ער איז פערפאַלען געוואָרען אויף גאַנצע נעכט און ווען ער איז אַהיימגעקומען, האָט ער נאָך געגומען שלאָגען עם אַל־טען טאַטען זיינעם.

נעכטען איז אַלאָיז ווי תמיד אַהיים געקומען מיט שיכור, בעת דער טאַטע האָט איהם פערגעהאַלטען פערוואָס ער שיכור'ט אַזוי פיל, האָט ער געכאַפּט אַ ליפע האָלץ און געגעבען דעם אַלטען אַזא קלאַפּ אין קאָפּ, אַ זער איז אויפ'ן אָרט געפאַלען אַ טויטער.

פּאָליציי האָט דעם מערדערישען זוהן אַרעסטירט.

ארויספארערונגען פון ארץ־ישראל

עס זענען דערהאַלטען געוואָרען ער־לויבנישען אויף צו פאָהרען קיין ארץ ישראל פאַר גאָלדפאַרב וואָלף און פראַנ־בערג לאה. די דערמאָנטע דאַרפען זיך ווענדען און א"י־אַמט (שרודמיעסקאַ 29) בכדי צו ערלעדיגען די ריזע־פאָר־מאַליטעטען.

פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציונ. ארגאניזאציע

היינט זונטאָג 8.30 אָוונט קומט פאָר אין דער פאָלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ פאָרלעזונג פון קונסט־מאָלער פראָפ. כהנא: „אָב־יעקטען פון הויז און סינאַגאָגען־קולט ביי יודען". דינסטאָג וועט אין דער פאָלקס־אוניווערזיטעט האַלטען אַ פאָרלעזונג דער ליטעראַטור־קריטיקער ד"ר וואָלף העלם פאָלאַק „די פּאַציפיזם־אידעע אין דער אייראָפּעאישער ליטעראַטור".

פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאני־זאציע אין לאדז

היינט, זונטאָג דעם 7 פעברואַר 8.30 אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, שרודמייס־קאַ 29, אַ פאָרלעזונג פון קונסטמאָלער ה. קהנא אויף ה. ט.: „אָביעקטען פון הויז־און סינאַגאָגען־קולט ביי יודען"

8־טונג!
דאָס
לאָדזער
טאָגעבלאַט
בעקומט מען טעגליך 6 אַ זייגער פרי
אין אַלע באַהן־קיאָסקען
(„Ruch")

קופאָן № 8
אויף אומזיסטע
יורידישע עצות.
דער בעזיצער פון'ם דאָזיגען קופּאָן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי - קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט זונטאָג,
פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג
פאַר דער בעקוועמליכקייט פון די פּראָווינצער לעזער.

דער שליסעל
צום ערפאלג
איז אַן אַנאָנס אין
„לאָדזער טאָגעבלאַט.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאַנאַ 4
טעלעפאָן 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט ווענערישע קראַנק־הייטען און מענער־שוואַכע. אַלפּא־אַרט אַנאַליזע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַלען.
נעמט אָן פון 9—2, און פון 5—9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.
E. REICHER
ספּעצ. פאַר מע גער־שוואַכע בעהאַנדלונג
פּאָלודניאָוואַ 28, טעלעפאָן 210-93.
נעהמט אָהן טעגליך פון 8 — 11 פריה און פון 5—6 אָוונד. זונטאָג פון 9—1 מיטאָג.

Dr. med. W. Eychner
אַקושער און פרויען־אַרצט
וואָרינט איצט
צעגעלניאַנאַ 4 (נעבען קינאָ „טשאַרי"), טעל. 134-72
נעמט אָן פון 4—7.30 און פון 7—8 אָוונד.

א צימער
מיט בעזונדערן איינגאַנג פון קאָרידאָר
איז פון 1 מ אַ ר ט איבערצוגעבען. צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטראַציע אונטער „ל. ה."

S. WATNICKA צאָהן־אַרצט
נאַרוטאָוויטשאַ 40, טעל. 125-48
נעמט אָן פון 10—2 נאָכמ. און פון 7—8.30 אָוונד

סאלאן „נאדיא" נארוטאוויטשא גאס 7
ULICA NARUTOWICZA 7
מאגאזין פאר קינדער־קאנפעקציע, דאמען־וועש און גאלאנטעריע
גרויסער אויסוואַהל פון די נייעסטע מאָדעלען
● סאָליד ● געשמאַקפול ● עלעגאַנט ● פרייזווערט
בעקליידעט קינד און מוטער
SALON „NADJA", ulica Narutowicza 7.

„לינת - הצדק" — לאדז, צעגעלניאַנאַ 17
דער פיזיקאַליש - טעראַפּישער קאַבינעט
איז טעגליך טעטיג פון 4-6, 1-11 און געפינט זיך אונטערן אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר־ספּעציאַל.
קוואַרץ־לאַמפּ דיאַטערמיע
סאָללוקס עלעקטרישע בעדער

צאָהן־אַרצט
J.Rozin-Reichowa
נעמט אָן זגערזשער 15. פּראָצענט, 2־טען שטאָק
פון 10—2 און פון 4—7 אָוונד. לעטש־יצע־פרייזן.
מאָנטאָג, מיטוואָך און פרייטאָג פון 3—6 אָוונד.
אין דער לעטשניצע „POMOC" אַלעקסאַנדרעווסקאַ

Wykwalifikowana
Nauczycielka
języka polskiego matematyki i ma kilka godzin wolnych. Przyspasabia uczniów i uczenice do 7-ej klasy. Ceny przystępne. Wiadomość w adm. pisma sub. „Wykwalifikowana".

St. felczer
T. OKNO
האָט זיך איבערגעטראָגען אויף
זאַוואַדזקאַ 19, טעל. 137-03

אן אינטערנאציאנאלע ארמעע פון פעלקער-בונד

לעגט פאר דער פראנצויזישער קריגס-מיניסטער אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

גענף (כפ.) די פראנצויזישע דעלעגאציע אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ מיט'ן מיני. טארדיע בראש, האט אריינגעטראגען אויף דער קאנפערענץ א פראיעקט וועגן שאפען א גרויסע אינטערנאציאנאלע ארמעע ביים פעלקער-בונד. קודם כל לעגט פאר דער פראיעקט אז דאס ציווילע פליה-וועזען זאל אינטערנאציאנאליזירט ווערן און זאל זיך געפונען אונטער דער קאנטראל פון פעלקער-בונד. אויך אלע קריגס-עראפלאנען וועלען שטעהן אונטער דער קאנטראל פון פעלקער-בונד.

ווייטער רעדט זיך פאר דער פראיעקט צו שאפען א אינטערנאציאנאלע פאליציי צו פערהיטען פון א מלחמה. די פאליציי וועט בעשטעהן פון זעלנער פון אלע מלוכות. די ארגאניזאציע פון דער דאזיגער פאליציי זאל זיך געפונען אין די הענט פון פעלקער-בונד.

א יוד בעשטימט אלס סאוויעטישער האנדעלס-פארשטעהער אין בערלין

מאסקווא (יטא) אלס סאוויעטישער האנדעלס-פארשטעהער אין בערלין איז דורך דער רעגירונג בעשטימט געווארען איזראיל וויצער.

ביז איצט האט וויצער פערנומען דעם פאסטען פון שטעלפערטרעטער פון פאלקס-קאמיסאר פאר אויסערן-האנדעל.

ואך צוויי קרבנות פון דער ווינטער-אלימפיאדע.

בעת די טרעניררונגען צו די ווינטער-שפילען אויף דער אלימפי. דע זענען אויך שווער פערוואונדעט געווארען די פיהרער פון „דייטשלאנד II“ גרויי אין ברעהמע

געזונד-מצב פון לארד רידינג זיך בעדייטענד פערבעסערט

קאירא. (יטא) דער געזונד-צושטאנד פון לארד רידינג האט זיך שוין אויף אזוי פיל פערבעסערט, אז ער איז צום ערשטען מאל נאך דער קראנקהייט ארויס שפאצירען איבער די גאסען פון לאקסאר.

אין צוזאמענהאנג מיט דער פערבעסערונג פון זיין געזונד-צושטאנד האט לארד רידינג בעקומען גראטולאציע-דע־פעשען פון קעניג פואד און פון עגיפטישען פרעמיער איזמאיל סידקי-פאשא.

לארד רידינג

פאר רעוומאטיקער און נערווען ליידענדע

וואס פערשרייבען מעהר ווי 6000 דאקטוירים

רעוומאטיזם, פאדאגרע און ענליכע ליידען פערורזאכען, ווי בעוואוסט, וועקסעל-שטאף-שטערונגען. דער קראנקער ארגאניזם ערצייגט צופיל הארנזויער, דאס בלוט דאגעגען גיט נישט גענוג דעם שרעקליכען גיפט פון זיך ארויס. דערפאר אויב מען וויל זיך בעפרייען פון די רעוומאטישע און נערווען-שמערצען, איז נישט גענוג איינצונעמען מיטלען צום בעטויבען די שמערצען. מען מוז גליבער טראכטען צו בעזייטיגען די הארן-זויער, וועלכע בעזעצט זיך אין פארם פון נאדעלשפיציגע קרישטאלען אין די מוסקולען, געלענקען און אנדערע אברים און אויך פערהיטען דאס אנזאמלען זיך פון הארן-זויער אויף ס'ניי. א מיטעל, וואס ערפילט די דאזיגע אויפגאבע איז עוקר מן השורש די קראנקהייט אויף א נאטירליכען אופן, איז גראד טאגאל. אין דערפאר מאכע האט מען מיט אגאל דער-גרייכט איבערראשענדע גוטע רעזולטאטען אפילו אין פערעלטערטע פאלען, ווען אנדערע מיטלען האבען פערפיהרט. „עס פרייט מיך זעהר איך מודיע צו זיין, אז איך האב מיך נאכ'ן בענוצען פון 5 טאגאל-פאקונגען אויסגעהיילט פולקו-מען פון רעוומאטיזם, וועלכער האט מיך א סך יאהרען געמאטערט“, שרייבט אונז בעגייסטערט פרוי ז. זוואלינסקא, לבוב, יאבלאנאווסקיך 36. „איך האב מיך ענט-שלאסען צו נעמען טאגאל, נאכדעם, ווי איך האבט אלע אנדערע אפטייק-מיטלען אויסגעפרובט. דערפאר פיהל איך מיך פערפליכטעט אייך צו דאנקען און בע-מערק, אז איך וועל דעם אונשעצבארען מיטעל טאגאל עמפעהלען אלע מיינע בעקאנטע אלס איינציג היילמיטעל צו רעוומאטיזם“. אבער אויך ביי גיכט, ברעכען און קוזיש, רייסען אין די גע-לענקען, נערווען- און קאפ-שמערצען, גריפע, פרעקיהלונגען און ענליכע ליי-דען ווירקען טאגאל-טאבלעטען שנעל און זיכער. אונשעדליך פאר'ן הארץ, מאגען און אנדערע ארגאנען. אויב מעהר ווי 6000 דאקטוירים, דערונטער א סך בע-ריהמטע פראפעסארען פערשרייבען טא-גאל, טא קאן דאך יעדערער מיט ציטרוי דעם מיטעל קויפען און אלע אפטייקען.

די בודזשעט-דיסקוסיע איז סיים

שארפער אנגריף פון דעפוטאט טראמפטשינסקי געגען סיים-מארשאלעק

ווארשא (טעלעפאניש) פריטאג האט זיך אנגעהויבען אין סיים די דעבאטע איבער די בעזונדערע פאזיציעס פון בודזשעט.

נאכדעם ווי דער בודזשעט פון מלוכה פרעזידענט ווערט אנגענומען אהן דיס-קוסיע, רופט ארויס א גרעסערע דעבאטע דער בודזשעט פון סיים און סענאט.

מיט א שארפער רעדע איז ארויסגע-טרעטען דעפ. טראמפטשינסקי. אין זיין רעדע האט דער ג. סיים-מארשאלעק קרי-טיקירט קודם כל דאס אפשאפען דעם סעמינארען-קאנווענט, וואס דאט ערזי-סטירט ביי די פריהערדיגע סיימען. ווי-טע' הא' טרעפ. טראמפטשינסקי אנגע-גריפען דעם סיסטעם פון בעזעצען די סיים-פונקציאנארען מיט איינענע מענ-שען.

מ'האט אדורכגעפיהרט א ריינוגונג, עס דאס בעקומען רעמיסיע דער ביז-יאצ טיגער סיים-דירעקטאר, און אויף זיין ארט האט מען אויבגעקליבען א מענש, וועלכער איז להלומין נישט נייטאכט צום דאזיגען אמט, א מענש, וואס דאט נעהערט צו די פאליציי-פונקציאנערען (טיטעל אויף די בעגל פון פ. ב.)

דער אמט פונדי דירעקטאר פון סיים-ביורא איז זעהר א ווכטיגער. א חוץ וונסען פארערט דער דאזיגער אמט אויך טאקט. דער רעדנער דערמאנט דא דזשארזש'ס ערקלערונג אלס עדות אין בריסקער פראצעס, און וועלכע ער רופט אן דעם דעפ. ריבארסקי: „א קאמישע פי-גור אין סיים“.

דער רעדנער קריטיקירט דאן דאס דע-טען די בענסיעס פון די נידריגערע פונ-קציאנערען אין סיים, בעת דער דירעק-טאר ערדענט אדרעגט מזיך אנ'עקלעגאנ-טען קאבינעט און ער בעקומט א חוץ די בענסיע פון 1000 זל. א חודש נאך א צו-גאב-בענסיע פון 700 זל.

דעם ברוף פון סענ. מאץ, און וועל-כען ס'ווערט פעסטגעשטעלט, אז דעפ. סלאוועק זאל איהם האבען געזאגט, אז בדי צו פערמיידען דעם סיים, וועלען ארויסגערופען ווערן אין סיים געשלע-גען. די געשלעגען בעווייזען, אז דאס זע-גען נישט קיין צופאלען, נאר א סיסטעם. דער סיים-מארשאלעק דאט א חוץ זיין מאראלישע פליכט —

מארשאלעק: אויב איהר וועט רעדען וועגען מיר, קען איך דערויף נישט ענ-טווערטען.

טראמפטשינסקי: כ'האב געמיינט, אז דער מארשאלעק וועט איבערגעבען דעם פארזיץ אנ'אנדערן.

דעם דעפ. ראמפטשינסקי ענטפערט דער סיים-מארשאלעק און דאן טרעט דער סיים צו צו דער דעבאטע איבער'ן בודזשעט פון בילדונגס-מיניסטעריום.

מיט א גרויסער רעדע נעגען די צוויי גרויסע רעדוקציעס פון בילדונגס-בוד-זשעט אין נעגען דער גאנצער פאליטיק, וואס ווערט געפיהרט אין שול-וועזען איז ארויסגעטרעטען דער דעפ. סטראנסקי.

מיני. יענדזשעיעוויטש האט מיט א לענ-גערער רעדע געענטפערט דעם דעפ. סטראנסקי און ערקלערט, אז די יוגענד מוז ערצויגען ווערען אין גייסט פון דעם, וואס איז שעדין און ערהאבען. דערזי-בער מוזען מיר פערשפרייטען דעם קולט פאר'ן מארשאל פילסודסקי. די וואס בעווייזען נישט אזוי צו ערציהען די יוגענד, זענען נישט ווערט צו זיין ער-ציהערס און בעפרייטען פוילען.

צום סוף פארטיגט מען זיך נאר אפ מיט'ן בודזשעט פון פאסט-מיניסטעריום פון דער רעדע פון מיניסטער בערנער רערוויסען מיר זיך, אז די הכנסות פון פאסט-מיניסטעריום האבען זיך אין לעצטען יאהר פערקלענערט מיט 9 פראצענט. די זאכליכע אויסגאבען דאבען זיך צוליב אונוועסטיציעס עטוואס פער-גרעסערט. די פערסאנאל-אויסגאבע פערקלענערן זיך.

—§—

די ערד-ציטערניש אויף קובא

א גאס אין סאנ-יאגא, וועלכע האט אמשטארקסטען געליטען פון דער קאטאסטראפע

אנגענומען דער פינאנציעלער ראטגעבער פון ענטוויקלונגס-דעפארטאמענט אין ארץ-ישראל

ירושלים. (יטא) דא איז אנגעקומען דער פינאנציעלער ראטגעבער פון דירעקטאר פון ענטוויקלונגס-פלאן ה' סקעווינגטאן. ה' סקעווינגטאן וועט פער-ברענגען אין ארץ-ישראל צוויי וואכען.

דאס אנקומען פון ה' סקעווינגטאן קיין ארץ-ישראל שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער אויספערטיגונג פון פרענטש-בעריכט.

לעקציעס פון פראפעסאר נארמאן בענטוויטש אין גענף

גענף. (יטא) נארמאן בענטוויטש, דער געוו. הויפט-פראקוראר אין א"י איז איצט פראפעסאר פון אינטערנאציאנא-לען רעכט אין פרידען אויף דער העב-רעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים, וועט אין מיטען פון יאהר 1932 האלטען א סעריע פארלעזונגען וועגען „דער ענט-וויקלונג פון די אטאמאנישע קאפיטולא-ציעס אין מערקיי, ארץ-ישראל און עגיפ-טען“ אין דעם גענפער אינסטיטוט פאר העכערע אינטערנאציאנאלע שטודיען.

כבוד פאר א פיאנער פון לופט-פליהערייי

נעבען אנטווערפען, איז פארגעקומען א טרויער-פייער ביים מאנומענט פון באר ט ש'ן, וועלכער איז מיט 30 יאהר צוריק אומגעקומען דערט אראפלאזענדיג זיך מיט א פליה-באלאן

פערייניגטע שטאטען האבען דאס רעכט צו זאגען א דעה וועגען א"י-מאנדאט.

בעדייטונגספולער ארטיקעל אין „ניו-יארקער-טיימס“.

ניו-יארק. (יטא) אלס פועל-יוצא פון פערשטארקטען אינטערעס פאר די ארץ-ישראל-פראגען אין צוזאמענהאנג מיט דער בילדונג פון אמעריקאנער פרא פאלעסטינא-קאמיטעט און דעם ערווארטעטען פרענטש-בעריכט איז אין „ניו-יארק טיימס“ ערשינען א ווילכטיגער ארטיקעל פון בעקאנטען אמעריקאנער זאך-קענער פון מאנדאט-פראגען ד"ר מעריען ענדריוס.

די פערייניגטע שטאטען — שרייבט ד"ר ענדריוס, וועלכע האבען בעשטעטיגט דעם מאנדאט, האבען בעקומען דאס רעכט צו נעמען א ווארט וועגען דעם, ווי אזוי דער מאנדאט ווערט אויס-געפיהרט. די דאזיגע בערעכטיגונג איז געווארען נאך פעסטער צוליב דער רע-זאלוציע וועגען ארץ-ישראל, וואס איז אנגענומען געווארען דורכ'ן אמעריקאנער קאנגרעס און איז אונטערצייכענט געווא-רען דורך פרעזידענט הארדינג.

די בילדונג פון אמעריקאנער פרא-פאלעסטינא-קאמיטעט — שרייבט ווייטער ד"ר ענדריוס — ווערט אפיציעל געשטיצט דורך פרעזידענט הובער, דעם ווייצע-פרעזידענט קורטיס און ריכטער פון העכסטען געריכט סטאן.

די פערייניגטע שטאטען זענען דער-ריכער דאבעלט בעאויפטראגט צו שטיי-צען די ציוניסטישע פאליטיק און זענען בעפולמעכטיגט צו פאדערן, אז די פא-ליטיק זאל פארטגעזעצט ווערען.

אין ליכט פון דעם בעשלוס — שרייבט צים סוף דרא נדריוס — בע-קומט א גאר ווילכטיגע בעדייטונג די לעצ-טע דיסקוסיע, וואס איז פארגעקומען אין וואשינגטאן דעם 17 יאנואר בנוגע דער יודישער נאציאנאלער היים אין ארץ ישראל. אויך די בעהאנדלונג פון לאנד-פראבלעם אין ארץ ישראל רופט ארויס די גרעסטע אויפמערקזאמקייט אין די פערייניגטע שטאטען.

—§—

ענגלישער ריזען-הידראפלאן אראפגעפאלען אין ים

געשלאסען די „ארט“-ווארשטאטען אין בריסק

בריסק (יטא) די טעג האבען זיך אפגעשטעלט אלע אפטיילונגען פון דער פאך-שול ביים היגען „ארט“ צוליב מאנ-געל אין מיטלען, מחמת די ארטיגע מיט-גלידער זענען נישט אימשטאנד צו דעק-קען די אויסגאבען און שוין א לענגערע צייט, ווי עס האבען זיך אפגעשטעלט אלע קוועלען פון הכנסות.

נייע פיעסע פון פרץ מארקיש

אין מאסקווער וואכטאנגאוו-טעאטער

מאסקווא (יטא) אין וואכטאנגאוו-טעאטער איז פארגעקומען די פרעמיע-רע פון א נייע פיעסע פון פרץ מארקיש א. נ. „דער פינפטער האריזאנט“. רע-זשיסירט האט די פיעסע יאסיף מאל-משאנאוו. אין דער פיעסע פיגורירען בלויז 3 יודישע טיפען. די איבריגע העל-דען זענען רוסען, מאטראזען א. אנ. דער געקליבענער עולם, וואס איז געקומען אויף דער פרעמיערע, האט אויפגענומען די פיעסע אהן ענטוזיאזם.

CHROŃCIE WASZE OCZY
WASZ NAJCENNIEJSZY SKARB
STOSUJCIE ŻARÓWKI
PHILIPS ARGENTA

לאָדזער טאַגעבלאַט

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skz. poczt. 16

טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט

נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

לאָמיר זיך לערנען פון די דייטשע יודען

דאָס דייטשע יודענטום האָט געמאַכט אַ שריט, וואָס דאַרף אויך דינען אַלס בײַשפּיל פאַר די יודען פון אַנדערע לענדער, בעזונדערס פאַר'ן פּוילישען יודענטום.

דער וואוקס פון אַנטיסעמיטיזם אין דייטשלאַנד, די פאַרשאַרפטע אַנטי-יודישע העצע, וואָס ווערט געפיהרט דורך די היטלעריסטען, האָט געצוואונגען דאָס דייטשע יודענטום, אָהן אונטערשייד פון ריכטונג און איבערצייגונג, צו זוכען געמיינזאַמע פאַרטיידיגונגס-מיטלען. אָהן מוראים ופחדים און דעבאַטען איז דעם יאַנואַר פאַרגעקומען אין בערלין אַ בעראַטונג מיט'ן אַנטייל פון די בעדייטענדסטע יודישע אָרגאַניזאַציעס אין דייטשלאַנד, מיט'ן „צענטראַל-פעראיין" און דער ציוניסטישער פעראייניגונג אין דייטשלאַנד. און אַט אויף דער בעראַטונג איז געגרינדעט געוואָרען אַן'אַרבייטס-געמיינשאַפט פאַר ווירטשאַפטס-פראַגען פון די יודען אין דייטשלאַנד. דאָס איז אַ קערפּערשאַפט, וואָס וועט מיט פעראייניגטע כוחות זוכען און אויסאַרבעטען נייע פּראַקטישע מיטלען, ווי אַזוי צו לינדערן די יודישע ווירטשאַפטליכע נויט דורך פּלאַנמעסיגער ווירקונג און פּראָפעסיאָנעלער איבערשולונג. צו דער אַרבייטס-געמיינשאַפט זענען צוגעצויגען געוואָרען ספּעציעלע פאַכמענער.

לויט אויף דער ערשטער בעראַטונג זענען אָנגענומען געוואָרען אַן'אַרבייטס-פּראָגראַם. אַזוי, למשל, איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצוקנופּען אַ שטענדיגען קאָנטאַקט מיט די אונטערנעהמער, מיט די אָנגעשטעלטע פון אַלע ווירטשאַפטס-צווייגען כדי פעסטצושטעלען די אַרבייטס-מעגליכקייטען פאַר יודען.

אַזוי איז אויך בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען פינאַנצירונג דאָס יודישע אַרבייטס-פערמיטלונגס-וועזען. עס האַנדעלט זיך נישט נאָר וועגען פערמיטלונג, נאָר אויך וועגען אויסגעפינען און שאַפען נייע אַרבייטס-פלעצער. ס'וועט געשאַפען ווערען אַ צענטראַליזירטע אַרבייטס-פערמיטלונגס-אַמט פאַר יודישע אַקאַדעמיקער. אויף דער נאָענטסטער זיצונג וועט בעהאַנדעלט ווערען דער פּראָיעקט, ווי אַזוי צו בעקעמפען דעם ווירטשאַפטליכען בּאָיקאָט. עס איז אויך אַנגעצייכענט אַ פּלאַן וועגען שאַפען עפענטליכע מיטלען פאַר פּראָדוקטען יודישער ווירטשאַפטס-אָרגאַניזאַציעס (קרעדיט-קאַסעס, קאָלאָניזאַציע א. אז. וו.)

מיר זעהען, אז דאָס דייטשע יודענטום האָט אין מאָמענט פון אַלגעמיינער סכנה פאַרשטאַנען אוועקצושטעלען אין אַ זייט אַלע אונערלויבטע חלוקי-דעות און געפינען אַ געמיינזאַמע שפּראַך און אַ שותפות'דיגע פּלאַטפאָרם, כדי צו בעקעמפען, ריכטיגער, כדי זיך צו פערטיידיגען געגען אויסערליכען שונא.

אין דייטשען יודענטום קעמפען צווישען זיך פערשידענע ריכטונגען, פּונקט אַזוי ווי אין פּוילישען יודענטום. בעזונדערס שאַרף איז פערביטערט איז דער קאַמף צווישען די ציוניסטען און דעם אַסימילאַטאָרישען „צענטראַל-פעראיין". אָבער דאָס דייטשע יודענטום בעזיצט קולטור, האָט פערשטענדניש פאַר די נויטען און געבאָטען פון דער שעה. מ'האָט פערשטאַנען, אַז אין אַזעלכע מאָמענט ווען ס'גאַנצע יודענטום אין דייטשלאַנד איז בעדראָהט צו פערלירען אַלע זיינע פּאָליטישע, קולטורעלע און קודם-כל עקאָנאָמישע פּאָזיציעס, מוז מען שטעלען אין אַ זייט אַלע אונערלויבטע חלוקי-דעות און געהען געשלאָסען. און מ'האָט די דאָזיגע פערשטענדניש פערוואַנדעלט תיכף אין טאַט. די אַרבייטס-געמיינשאַפט איז שוין געשאַפען געוואָרען. זי עקזיסטירט שוין.

ביי אונז אין פּוילען, וואו די עקאָנאָמישע לאַגע פון יודענטום איז אָהן אַנ'ערך ערגער, ווי אין דייטשלאַנד, וואו דער אַרויסשטויסונגס-פּראָצעס פון די עקאָנאָמישע פּאָזיציעס דויערט שוין אַ רייהע יאָהרען, און איז לעצטענס בעזונדערס שאַרף, איז מען העכסטענס יוצא מיט וואַרפען אַמאָל אין אַ יובל אַזאַ געדאַנק, מיט אַרויסזאָגען דעם ווינש צו שאַפען אַ קאָנצענטראַציע פון גאַנצען פּוילישען יודענטום, ווענינסטענס אויפ'ן ווירטשאַפטליכען פראָנט, וועלכער בלייבט אַ בלויזער ווינש, וועלכען קיינער נעמט נישט ערנסט.

צי איז נישט די העכסטע צייט, אַז מיר זאָלען אויך שוין תיכף צוטרעטען צו דער שאַפונג פון אַזאַ אַרבייטס-געמיינשאַפט און אין אַ מאָמענט פון געמיינזאַמער סכנה לאָזט געהן אַ שטיקעל וועג צוזאַמען?

דער בײַשפּיל פון דייטשלאַנד דאַרף פאַר אונז דינען אַלס מוסטער נישט נאָר אין דעם פרט, אַז מיר מוזען אין דעם אומצייטיגען שעת-הסכנה געהען צוזאַמען נאָר אַז מיר מוזען די אידעע פון אַ געמיינזאַמען ווירטשאַפטליכען פראָנט פון גאַנצען פּוילישען יודענטום תיכף בעגלייטען אין טאַט, און גלייך צוטרעטען דעם דאָזיגען פראָנט צו שאַפען.

ס'האָט שוין באמת דער זייגער געשלאָגען צוועלף פאַר'ן פּוילישען יודענטום. לענגער וואַרטען קאָן מען נישט און מ'טאָר נישט.

בן משה

דייטשע יודען לויפען אוועק פון היטלער'ן קיין פראַנקרייך

ערשטע פּאָליטישע עמיגראַנטען פון דייטשלאַנד בעשטעהען על-פּי-רוב פון מזרח-יודען

די יודישע אימיגראַציע קיין פראַנקרייך האָט זיך כמעט ווי אָפּגעשטעלט. דער קריזיס און די אַרבייטסלאָזיגקייט האָבען פערשלאָסען די פראַנצויזישע גרענעצען פאַר די יודישע אימיגראַנטען פון מזרח-אייראָפּא. אָבער גראָד אין די לעצטע פאַר חדשים קאָן מען בעמערקען אין פּאַריז אַ נייעם טיפּ פון אַ יודישען עמיגראַנט: יודען, וואָס זענען אַנטלאָפען פון דייטשלאַנד, כדי זיך צו ראַטעווען בעצייטענס פון דער קומענדיגער ממשלה פון היטלער'ן און זיינע לייט. עס איז אַ פאַקט, אַז אַ גרעסערע צאָהל יודען פון דייטשלאַנד האָט זיך לעצטענס איבערגעזעצט קיין פראַנקרייך אויסשליסליך צוליב דעם, וואָס זיי האָבען נישט געוואָלט, אַז עס זאָל זיי אויך אין דייטשלאַנד איבעראַשען דער אונפערמיידליכער היטלער-רעזשים. נישט קוקענדיג אויף די שווערינקייטען, וואָס זענען פערבונדען איצט מיט'ן אַריינפאָהרען אין פראַנקרייך, האָט דער דאָזיגער נייער טיפּ פון פּליטים, וועלכער געהערט דער עיקר צו די וואוילהאַבענדע קרייזען, בעוויזען מנצח צו זיין אַלע מניעות, און איצט קאָן מען אין די פּאַריזער פּענסיאָנען און האָטעלען געפינען צעהנדליגער אַזעלכע דייטש-יודישע עמיגראַנטען משפחות.

אַ דועל צווישען 2 יודישע פּערזענליכקייטען אין בודאַפּעשט

בודאַפּעשט (יטא) צווישען דעם וויצע-פּרעזעס פון דער בודאַפּעשטער יודישער קהלה ד"ר מאַרצעלי הערר און דעם יונגען יודישען מעדיצין-דאָקטאָר פּאָל מאָלנאַר איז צוליב אַ פערזענליכען שטרייט פאָרגעקומען אַ דועל אויף שווערדען אַ בעליידיגונג. ד"ר הערר איז אַנגעשטעלט אויף אַ שווערדען-דועל אין באַנראַזשען. נאָך 3 געגנ איז ד"ר מאָלנאַר 3 מאָל פערוואונדעט געוואָרען און די דאָקטוירים האָבען איהם אַנערקענט אַלס אונפעהיג ווייטער צו קעמפן. די געגנער האָבען זיך געשידען נישט שלי-פענדיג סמן שלום.

די וועלט-זאַפּאַסען לאָזען זיך אויס, ווירטשאַפטליכער קריזיס וועט אינגיכען עטוואָס לייכטער ווערען

דער האַנדעלס-פערמיטלער איז אַ רעדוצירענדער פאַקטאָר אין ווירטשאַפטליכען לעבען. יודישע טעקסטיל-אַרבייטער זענען זעהר פעהיג; די יודישע יוגענד אינטערעסירט זיך צו ווייניג מיט'ן טעקסטיל-פאַך.- קיין טעקסטיל-קאַרטעל וועט נישט זיין

אינטערוויו מיט'ן פּרעזעס אַדוו. וולאַדיסלאַוו לאַנדסבערג

(ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאַגעבלאַט")

מיר האָבען זיך געווענדעט צום פּרעזעס פון טעקסטיל-אינדוסטריעלער-פערבאַנד, וויצע-פּרעזעס פון האַנדעלס- און אינדוסטריע-קאַמער אין לאָדז, און פּרעזעס פון די טעקסטיל-פאַבריקען אַקצ. געז. „ה. לאַנדסבערג", ה' וולאַדיסלאַוו לאַנדסבערג מיט דער ביטע אַרויסצוזאָגען זיך פאַר די לעזער פון „לאָדזער טאַגעבלאַט" בעזוג דער איצטיגער ווירטשאַפטליכער לאַגע, און וועגען די אויסזיכטען אויף דער צוקונפט.

ה' וול. לאַנדסבערג איז איינער פון די בעגעזיהענסטע אינדוסטריעלער אין לאַנד, און גילט אויך אַלס אויסגעצייכנטער קענער פון ווירטשאַפט און פינאַנצען. זיינע אַרויסגעזאָגטע מיינונגען איבער די דאָזיגע פראַגען זענען זעהר אינטערעסאַנט.

אונזער ערשטע פראַגע איז געווען אַ ריין-אינפאָרמאַטיווע:

— צי איז באמת אַקטועל די פראַגע וועגען שאַפען אַ טעקסטיל-קאַרטעל?

— וועגען שאַפען אַ טעקסטיל-קאַרטעל אין לאָדזער ריידן — האָט פּרעזעס לאַנדסבערג ערקלערט — קאָן דערווייל קיין רייד נישט זיין. מיט עטליכע חדשים צוריק איז געגרינדעט געוואָרען אַ פערבאַנד פון די ביינוועל-פּראָדוצענטען, ד. ה. אַ קאַרטעל, וואָס האָט אַרומגענומען דאָס גאַנצע לאַנד מיט'ן זיץ-אָרט אין לאָדז, צו דעם דאָזיגען פערבאַנד געהערען אַלע ביינוועל-שפּינערס, וואָס אַרבייטען אין פּוילען, אויסער די זשירַאַרדאָווער פאַבריק. דער דאָזיגער קאַרטעל (פערבאַנד) רעגולירט בלויז וויפיל יעדער פאַבריקאַנט, וואָס געהערט צום קאַרטעל, האָט רעכט צו פּראָדוצירען אין פערלויף פון חודש. צו קיין שום אַנדער פונקציע איז דער קאַרטעל נישט בערופען. לעצטענס האָבען עטליכע מיטגלידער פון דאָזיגען קאַרטעל אַרויסגערוקט אַ מיינונג צו שאַפען אויך אַ פערקויפס-צענטראַלע פון גאַרן, כדי, אַזוי אַרום, צו רעגולירען די פּרייזען און די פערקויפס-בעדינגונגען. נישט אַלע מיטגלידער זענען מסכים געווען מיט דער קאָנצעפּציע, ס'איז זעהר שווער היינט פּראָגנאָזירען, ווי ס'וועט זיין דער ווייטערדיגער גורל פון דער קאָנצעפּציע.

די ג"גנט, אין דער וואָל-בראַנזשע איז ביז איצט צו קיין פערשטענדיגונג בעזוג שאַפען אַ קאַרטעל נישט געקומען.

מיר פרעגען ווייטער — ווי האָט געווירקט אויף דער אינדוסטריע די צייטווייליגע האַסע אין גאַרן? — אַדוו. פּרעזעס לאַנדסבערג האָט אונז געענטפערט:

— די האַסע אויף גאַרן, און דאָס נור אויף ביינוועל, האָט געהאַלטען גאַנץ קורץ. מ'האָט דעם איינדרוק, אַז זי איז שוין פאַריבער. אַרויסגערופען איז זי געוואָרען צוליב'ן אָנהויב פון זומער-סעזאָן. וואָס שייך די אויסזיכטען אויף ווייטער, קען איך זאָגען, אַז ס'איז מצהר, ווי זיכער, אַז אַ געוויסע אויפלעבונג אין דער ביינוועל- ווי אין דער וואָל-בראַנזשע וועט בעשטימט קומען, צוליב'ן אָנהויב פון זומער-סעזאָן. אַלס פאַקט קען דינען דאָס, וואָס דער ביינוועל-קאַרטעל האָט פערגרעסערט די אַרבייטס-שעה'ן אין דער וואָך אויף 32, שוין פון האַלב פעברואַר.

— אין דער וואָל-אינדוסטריע איז דערווייל נאָך קיין אויפלעבונג נישט אַריינגעטרעטען, אַ זאַ אויפלעבונג וועט אָבער לאַנג נישט אָנהאַלטען און דער היינטיגער זומער-סעזאָן וועט זיך ענדיגען אין אַפּריל.

פּרעז. לאַנדסבערג האָט זיך אויך אַרויסגעזאָגט וועגען די לעצטע פעראָרדנונגען, וואָס בעגרעניצען אונזער עקספּאָרט, און בעזוג צאָל-פערגרעסערונג דורך ענגלאַנד אויף די אימפּאָרטירטע סחורות פון פּוילען.

— די לעצטע פעראָרדנונגען פון די רעגירונגען, וואָסהין פּוילען האָט געשיקט איהרע טעקסטיל-אויסאַרבייטונגען האָט זעהר פאַטאַל געווירקט אויף אונזער עקספּאָרט. טיילווייז צוליב דער צאָל-באַריער, וואָס איז אויפגעשטעלט געוואָרען, און טיילווייז צוליב'ן פאַלען פון ענגלישען פונט און די וואַלוטעס פון די סקאַנדינאַווישע לענדער אַזוי אַז דער אימפּאָרט פון די פּוילישע סחורות אין די יענע לענדער לוינט זיך נישט. איבריגענס אין דער פראַגע וועט מען קענען אָנגעמען אַ שטעלונג ערשט אין די חדשים יוני אָדער יולי, ווייל דער הויפּט-אימפּאָרט אין די יענע לענדער איז בעשטאַנען פון ווינטער-אַרטיקלען.

מיר פרעגען ווייטער דעם ה' לאַנדסבערג, צי ס'האָבען רעכט די יענינע, וואָס ווילען אַרויסשטויסען דעם האַנדעלס-פערמיטלער.

— לויט מיין מיינונג — איז געווען דער ענטפער — איז אַזאַ אויפפאַסונג, לויט מיין מיינונג, לחלוטין נישטיג. דער האַנדעלס-פערמיטלער שפּילט אַ דאָמינירענדע ראָלע אין ווירטשאַפטליכען און עקאָנאָמישען לעבען און דאָס אויסביטען אַזאַ צווייג פון אונזער ווירטשאַפטליך לעבען איז גאָרנישט דענקבאַר.

— און ווייטער אייער מיינונג וועגען וואַזשאַר, צו זענען פאַרהאַן אויסזיכטען, אַז דער וואַזשאַר זאָל נאָך אַמאָל קענען שפּילען די זעלבע ראָלע אין האַנדעל און אינדוסטריע ווי אַמאָל?

— די ראָלע פון וואַזשאַר איז, לויט מיין מיינונג, אַ זעהר וויכטיגע, ווייל די אויפגאַבע פון פאַבריקאַנט דאַרף נאָר זיין אויסצואַרבייטען די סחורות, דאַגעגען זיי צו פערקויפען, דאַרף ליגען אין די הענד פון וואַזשאַר און האַנדעלס-פערמיטלער. לײַדער, מוז ביים היינטיגען טאָג דער פאַבריקאַנט זיין, אי דער אויסאַרבייטער, באַנקיר און דער פערקויפער. וואָס אין נאָרמאַלע בעדינגונגען וואָלט עס נישט בעדאַרפט אַזוי צו זיין.

— כ'בין אָבער פאָלשטענדיג איבערצייגט, אַז אין דעם מאָמענט, ווען ס'וועט קומען צוריק נאָרמאַלע אַרבייטס-בעדינגונגען, און אין דער ערשטער רייהע, ווען מ'וועט בעקומען צוריק דאָס „פערטרויען", וועט דער וואַזשאַר פון דאָס ניי בעקומען די פונקציעס, וואָס קומען איהם, און ער וועט פון דאָס ניי שפּילען אַ גרויסע ראָלע.

— ווי בעציהט איהר זיך, ה' פּרעזעס, צו דער אַקציע צוצוציהען מעהר יודישע אַרבייטער אין די טעקסטיל-פאַבריקען? וואָס קאָנט איהר זאָגען וועגען דער לייסטונגס-פעהיגקייט פון די יודישע אַרבייטער, וואָס זענען בעשעפטיגט אין אייערע פאַבריקען?

— אַזאַ אַקציע האַלט איך פאַר אַ נויטווענדיגע, ווייל דער יודישער טעקסטיל-אַרבייטער, דער וועבער, איז אַ וואַלטען גוטער און פעהיגער אַרבייטער. אין דער פאַבריק, וואו איך בין דירעקטאָר, אַרבייט אַ גרויסע צאָהל יודישע אַרבייטער, פון וועלכע איך בין העכסט צופרידען און האָב אויסער זייער אַרבייט די בעסטע מיינונג. לײַדער, אין די אַנדערע אָפּטיילונגען (חוץ וועבעריי) אין די טעקסטיל-פאַבריקען, איז די אַרבייט פון יודען בעשווערט צוליב דעם, ווייל מ'קאָן נישט פערלאַנגען פון יודישען אַרבייטער, ער זאָל אַרבייטען אום שבת, צווייטענס, ער וועט עס נישט טון. ס'איז אָבער אויך אַ אוממעגליכע זאַך צו בעשעפטיגען אַ גרעסערע צאָהל אַרבייטער, בשעת די פאַבריק געהט אין אַלע אַנדערע אָפּטיילונגען. כ'וויל צוגעבען: לויט מיין מיינונג וואָלט די יודישע יוגענד בעדאַרפט מעהר אַלס לעגען איבער'ן וועבער-פאַך און צוגרייטען זיך צו דער אַרבייט, און אויסלערנען זיך אַרבייטען אינמיטען אַ גרויסער שטוהל. אַזוי אַרום וואָלטען אַ גרויסע צאָהל פון דער יודישער בעפעלקערונג געפינען אַרבייט אין די טעקסטיל-פאַבריקען.

מ'זעהט נישט, דאָס די יודישע יוגענד זאָל זיך ווילען אינטערעסירען מיט דעם פאַך, און דאָס איז אַ גרויסער שאָד.

— ווי לאַנג קאָן, לויט אייער מיינונג, נאָך אָנהאַלטען דער איצטיגער קריזיס? — פרעגען מיר צום סוף.

— אויף דער געשטעלטער פראַגע קאָן מען ערשט מעהט זיך. קיינער קען קלאָרע און דייטליכע תשובה נישט געבען. דער איצטיגער קריזיס איז פעראורזאַכט געוואָרען צוליב אַ סך אומשטענדען, און ס'איז שווער פאָראויסצוזאָגען, ווען די דאָזיגע אומשטענדען וועלען אויפהערען צו ווירקען.

— דער איצטיגער קריזיס, זיין קראַפט איז לאַנג-דויערנדיג און אַרויסגערופען געוואָרען צוליב אַ ריי פּאָליטישע אומשטענדען, ווי למשל: די קאָנטראַלליגע פערקלעמונגען פון דער קאָנסומציע אין סאָוויעטען-רוסלאַנד א. אז. וו.

כ'האָב דעם איינדרוק, אַז דער קריזיס מוז זיך ענדיגען, ווייל די וועלט-זאַפּאַסען פון פערטיגע אויסאַרבייטונגען האַלטען שוין בײַם סוף. און דער מאָמענט ווען עס וועט זיך אָנהויבען די קאָנסומציע איז, דוכט זיך, זעהר נאָהנט.

אַט דאָס איז די אָפּשאַצונג פון דער ווירטשאַפטליכער לאַגע, געמאַכט דורך אַ געגנטענען און קאָמפּעטענטען פאַכמאַן.

מיר דאַנקען דעם ה' וול. לאַנדסבערג פאַר די ערקלערטע תשובות און געזעגענען זיך מיט איהם.

ש. רושעשעווסקי

מאָדערנער דיספּוט צווישען יודענטום און קריסטענטום

ביישאַף לויבט די גרויסקייט פון אַמאָליגען יודענטום און פאַלט אָן אויפ'ן היינטיגען יודענטום, וואָס וויל צושטערען די וועלט. זיין עצה איז: אויסצושמד'ן אַלע יודען.- דער פיהרער פון אונגאַרישען יודענטום ענטפערט איהם, אַז די יודען זענען מאָראַלישער און האַלטען זיך גיכער אָן די פּרינציפּען פון קריסטוס'ן ווי די קריסטען, וועלכע זענען פול מיט האַס

(אַ בריף פון בודאַפּעשט צום „לאָדזער טאַגעבלאַט") — פון **א. ווינער**

אין בודאַפּעשט קומט פאַר אַ ויכוח צווישען יודענטום און קריסטענטום אין דער טראַגיק און די בעציהונגען. פיהרענדע קריסטליכע און יודישע פערזענליכקייטען נעמען אַנטייל אינ'ם ויכוח, וועלכער פיהרט זיך פּריוו און אָפען. עס איז נישט קיין חוץ-מאַכלעריי, אויך נישט קיין פלוס-פּאָליטישער ויכוח. עס איז דערווייל אַן'אַקאַדעמישע דיסקוסיע, בלויז לשם מצוה.

אָנגעהויבען דעם ויכוח האָט דער רעפאָרמירטער בישאָף ד"ר לאַדיסלויס ראַוואַס, און געענטפערט האָט איהם דער יודישער סענאַטאָר יאָזעף וועשי, רעדאַקטאָר פון „פּעסטער לויד". די אויסערליכע אומשטענדען זענען אויך וויכטיג: דער בישאָף האָט געהאַלטען זיין גרויסען פאָרטראַג איבער דער „קולטורעלער בעדייטונג פון יודענטום" אין דער שאָטישער מיסיאָנס-געזעלשאַפט.

דער „פּעסטער לויד" האָט טאַקע תיכף געבראַכט זעהר אויספיהרליך דעם בישאָפ'ס רעפעראַט. דאָס בלאַט האָט נאָר בעמערקט, אַז פון דער יודישער זייט וועט זיכער געענטפערט ווערען אויף דעם פאָרטראַג. דער יודישער אַרויסגעבער און שעף-רעדאַקטאָר פון „פּעסטער לויד", ה' וועשי האָט תיכף געענטפערט מיט אַ גרויסען אַרטיקעל אין קהלה-וואָכענבלאַט „עגיענלעזשעג". אין די יודישע טעמפּלען און שולען שפּיגלען רבנים און דרשנים ווידער דעם פאַרום פון דאָזיגען ויכוח. מען האָט מורא פאַר'ן פּלוצימדיגען זעהר מוטיגען מיסיאָנערישען פאָרשטויס פון בישאָף אַליין.

דער בישאָף האָט צוליינט די יודען-פראַגע און איהר גאַנצען פערגאַנג און אַנאַליזירט מיט בעמערקענסווערטער שאַרפען גייסט די טראַגיק פון יודישען פּראָבלעם. ער שיינט די אַנטיסעמיטען און גיט דעם קריסטענטום אַ פּאָר שאַרפע ווערטער, וואַרפט זיך אָבער מיט'ן גאַנצען גרימצאָרן אויף די יודען, ספּעציעל אויפ'ן יודענטום פון אונזער צייט. אויפ'ן אָרדען פון קריסטענטום האָט ער אַרגעמות, וואָס ווען דאָס הונדערט מיליאָן קריסטען האָבען בעוויזען זייער אומבעראַר דורך באַלד צוויי טויזענד יאָהר אַנצושליסען דאָס יודישע פאָלק מיט 13 מיליאָן נפשות. פאַר דער ראַ- אונפערגינקט וועט דאָס קריסטענטום קומען זיינדיג אויף יענער וועלט און וועט שטעהן פאַר גאָט מיט אַ גרויסען חוב. נישט שטעהן איז אויך, וואָס אַ סך קריסטען קאָנען לייכט אַליין פערטראָגען, נאָר נישט אַ גוט וואָרט אויף יודען. אין חשבון פון קריסטענטום'ס גרויסער טראַגיק נעהמט אַריין אויך דאָס היסטאָרישע אומגליק, וואָס קיין נאַציע האָט קיינמאָל נישט געקאָנט זיך בעגעהן אָהן יודען; יאָ, מ'וואָלט געוואָלט בעשאַפען די יודען, ווען זיי זאָלען נישט זיין. אָבער אַלע נאַציעס האָבען פאָרט בעהאַנדעלט די יודען ווי אַ לעסטיגען, אונגעוואונשענעם עלעמענט.

דערפאַר גיסט ער אויס די גאַנצע תוכחה אויפ'ן גלות-יודענטום. דווקא אַ רעפאָרמירטער בישאָף, אָהן קאַטוילישען ראַמאַנטיזם, אָבער רלגבי דעם יודענטום אַלע גלייך: דאָס יודישע פאָלק פאַר יעזוס קריסטוס איז געווען וואויל און פרום, גוט און פרום, גרויס און בעגייסטערט מיט ריינע אידעען און מעשים טובים פאַר דער גאַנצער מענשהייט; אָבער דאָס היינטיגע יודענטום מיט ערליי פּסלות, נעהמט מאַכען אַ תל פון דער וועלט. דאָס יודישע פאָלק איז דאָס מאַטעריאַליסטישע און מאַמאָניסטישע אין דער וועלט, ווייל עס פערגעסט זיך מיט האַנדעל. עס איז נישט קיין פאָלק פון גייסטען און נישט פון טיפע קענטנישען. עס האָט נישט קיין דערפער, עס שטעהט אין פערבינדונג מיט'ן אַזאָלאָס, זיין כאַראַקטער־ספּוק אין די שטעט. דער ביישאָף איז עס דאָס געשילדערט אין געבילדעטסטע צווישען אַלע פעלקער און ראַסען. ער געהערט צו די פעלקער, וואָס בעגרייפען אויף גיך, אָבער נישט צו די פעלקער, וואָס שאַפען וואונדערליך גרויסעס. עס האָט נישט קיין אויסערגעוועהנליך גרויסע שריפטשטעלער, אָבער עס פערשטעהט גרויסאַרטיג צו ענטוויקלען, פּראָפּאַגאַנדירען און שטיצען מאַלאַנטען. עס איז דאָס פאָלק פון מאַטעריאַלער צעווילציאַציע פון נישט-אינטערעסירט-געוואָרען-צעלטע, אינטעלעקטועלע און טעכנישע כאַראַקטער-שטריכען.

די אַלע „קאָמפּלימענטען" אויפ'ן יודישען חשבון האָט דער בישאָף געמאַכט רוהיג, מיט אַ כאָרט וויסענשאַפטליכער אָביעקטיוויטעט. פּלוצלינג איז ער אַריין אין ריין און אויסגערופען: „זוֹ איז אַמאָל געווען אַ פאָלק, וואָס האָט בעדיינט די העכסטע און רעליגיעזע ליבע פון דער מענשהייט, דאָס פאָלק פון נביאי'ישעי מאַמאַס, וואָס פון זיינע חזיונות וועט די וועלט נאָך צעהרען יאָהר-טויזענדער לאַנג; איז אָט דער נביאים ווערט איינ- אַ קרימינעלער, פערגעהענריגער גייסט. דאָס פאָלק האָט פאַרצייטענס געבראַכט דעם אידעאַל פון קדושה: איצט שטעהט עס אַלס פאָלק פון פערגעסענע מאָראַ-ציעס, פון אויבערהאַלטען גלויבען, פון פערוועלטליכונג (פּראָפאַנאַציע). ער איז געווען אַמאָל אַ פאָלק, וואָס האָט געשאַפען דאָס יעצטיגע און מאָדערנע, איצינד פּרעט עס אויך מיט שרעקליכע איבערראַשונגען אינ'ם צושטערען און רעאַליזאַציע אויפ'ן די וועלט".

דער רעשט איז געווען מיסיאָנערישער רחמנות אויפ'ן דאָזיגען אומגליקליכען יודישען פאָלק. דער בישאָף אַלס מיסיאָנער האָט געוואָלט אָנווענדען די מויער אין בטל מאַכען די קללה, אָבער אַ חוץ דער אַלטער אומגליקפערטער און אומדורכפיהרבאַרער עצה אויסצושמד'ן אַלע יודען — ווייסט ער אויך נישט קיין וועג.

דער וואָרט-פיהרער פון אונגאַרישען יודענטום יאָזעף וועשי (מיטגליד פון אונגאַרישען איבערהויז) ווענדט זיך אויף דער טראַגיק פון יודענטום, וואָס עס איז געבליבען תמיד „יונגען צוליב" אָבער נישט די יודען זענען אָהן דעם שולדיג, נאָר דער צוויי-טויזענד-יעהריגער און באַרמהערציגער קאַמף געגען אונז, וועלכער האָט אונז פסדר אַרויסגעשטויסען אַרויס פון הינטער דער מויער, און שפּאַניען און אין דייטשלאַנד, און רוסלאַנד און אין מזרח-אייראָפּא. בכלל האָבען קריסטליכע פעלקער אומגעבראַכט מיליאָנען יודען נאָר דערפאַר, ווייל זיי בלייבען געטריי זייער גלויבען.

און פערשידענע ערטער פון זיין ענטפער בעטאָנט סענאַטאָר וועשי, אַז די יודען זענען תמיד נעהנטער געווען צו יעזוס קריסטוס און זיין מאָראַלישער לעהרע אַנדער די קריסטליכע פעלקער און אַ סך פון זייערע גייסטיגע און גייסטליכע פיהרער, וואָס האָבען נאָר ווענ..

(ענדע זעה זייט 7)

נאָכ'ן 10. ציוניסטישען לאַנד-צוזאַמענפאָהר

ד"ר י. גאָטליב וועגען די אַקטועלע ציוניסטישע פראַגען אין פּוילען

(ספּעציעלער אינטערוויאו פאַר'ן „לאָדזשער טאָגבלאַט")

זייענדיג אין ווילנע, האָב איך באַלד נאָכ'ן פאַרענדיגען דעם 10-טען ציוניסטישען לאַנד-צוזאַמענפאָהר, זיך בעמיהט צו האָבען אַן אינטערוויו מיט'ן פּאָפּולערן ציוניסטישען טוער פון דער כּיואַחצריגער „עת לבנות" ווערפּע, ד"ר י. גאָטליב בנוגע די אַקטועלע פראַגען פון ציוניזם אין פּוילען. אין אַ לענגערן געשפּרעך האָט ד"ר גאָטליב אַזוי פּרעציזירט זיין שטעלונג צום צוזאַמענפאָהר (אין וועלכען ער האָט זיך, ווי בעקאַנט, נישט בעטייליגט) און די אַנדערע פראַגען, וואָס זענען דערמיט פאַרבינדען:

— אין גרונד גענומען, שטעה איך אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז די פּראַקטיצס דאַרף מען פּובאַנדערלאָזען. מען קען איבערלאָזען פאַר יעדען ציוניסט פולע מיינונגס-פרייהייט — דערפאַר איז אָבער נישט געדרינגען, אַז יעדע חלוקי-דעות מוז פיהרען צו דער ענטשטעהונג פון אַ פראַקציע. איך האָב געוואָרט, אַז דער „על-המשמר" וועט זיך פינאַנדערלאָזען, דאַן וואָלט עס אויך „עת לבנות" געטון. ליידער איז דער „על-המשמר" עוטשלאָסען צו פיהרען ווייטער זיין פראַקציאָנס-פּאָליטיק. מיט דער זעלבער ריקטזיכלאָזיגקייט, ווי ביז איצט. וואָס בעדייט עס? איך וועל דאָס אילוסטרירען מיט אַ ביישפּיל. אין דער פאַרגאַנגענער קאַדענץ זענען אין פּאַרטיי-ראַט געווען פאַרטרעטען צוויי־ערליי מיינונגען וועגען דעם, צו דער בריף פון מאַקדאָנאַלד צו וויצמאַנען איז אַ גינסטיגער פאַרן ציוניזם, צו נישט. עס וואָלט נישט געווען קיין אומגליק פאַר דער אָרגאַניזאַציע, ווען איינער וואָלט געזאָגט, אַז עס איז גוט און אַ צווייטער, אַז עס איז נישט גוט ווען אָבער די פראַקציע „על המשמר" שטעלט די פראַגע צו אָפּשטימונג מיט מיט פראַקציאָנס-דיסציפּלין און מיט אָבליגאַטאָרישער מיינונג פאַר אַלע מיטגלידער פון „על המשמר" פיהרט מען דורך אין פּאַרטיי-ראַט אַ רעזאָלוציע, וועלכע ווערט נאָכדעם ערגיץ וואו פאַרגעשטעלט אַלס שטאַנדפּונקט פון פּוילישען ציוניזם, איז עס נישט בלויז שעדליך, נאָר אויך שרעקליך פאַר דער אָרגאַניזאַציע און פאַר די צוזאַמענאַרבייט צווישען די חברים.

מען בעקומט דאָס געפיהל, אַז מען איז בערויבט פון דעם רעכט און פון דער מעגליכקייט צו בעטייליגען זיך אין דער דיסקוסיע מכח פון די פּראָבלעמען פון אַלוועלטליכען ציוניזם. איך האָב דאָס אָנגעגעבען בלויז אַלס ביישפּיל, אָבער דאָס וויזט זיך אַרויס יעדען מאָנטאָג און דאָנערשטאָג זייט עטליכע יאָהר.

זינט „עת לבנות" איז אַרויסגעקומען פאַר דער עפענטליכקייט מיט איהרע בעקאַנטע אַנשויאונגען איז געפיהרט געוואָרען וועגען דער דאָזיגער גרופּע אַזאַ העצע אין דער גאַנצער ציוניסטישער מחנה, פונקט ווי די אָהנזוגער פון „עת לבנות" וואָלטען געווען אַנטי-ציוניסטען. דער סוף דערפון איז געווען אַ גאַנץ מערקווירדיגער: דער „על המשמר" האָט אָנגענומען די צוויי עיקר-פּאָסטולאַטען פון „עת לבנות"'שען פּראָגראַם, דהיינו: אַז מען דאַרף אַרבייטען מיט אַ פאַרברייטערטער „אַגענץ" און אַז מען דאַרף ווידמען אַ גרויסע אויפמערקזאַמקייט דער קאָלאָניזאַציע פון מיטעלשטאַנד.

דער „על המשמר" בעהויפּטעט אַזוי און ער טענה'ט, אַז צווישען אונז זענען מעהר נישטאָ קיין מיינונגס-פאַרשידענהייטען. פרעגט זיך אַ קשיא, פאַרוואָס האָט נישט געקענט דער „על המשמר" וועהלען אַזעלכע חברים, ווי לעווויטע, ד"ר ביכאָווסקי, העפטמאַן, הינדעס א.ד.ג. אַלס דעלעגאַטען צום 10-טען ציוניסטישען צוזאַמענפאָהר? פאַרוואָס האָט מען פאַרוואַרט פון אונז דוקא, אַז מיר זאָלען מאַכען אַ וואַהל-אַגיטאַציע?

מיר ווייסען שוין לאַנג, אַז די גאַנצע טעאָריע וועגען דעם, אַז אַן ערליכער קאַמף אין דער ציוניסטישער מחנה ווירקט בעפרוכטענדיג אויף דער ציוניסטישער אַרבייט — די דאָזיגע טעאָריע איז אַ פאַלשע. מיר קוקען זיך צו צו די רעזולטאַטען פון 10 יעהריגען אינערליכען קאַמף צווישען קאָנגרעס-פּוילען און גאַליציען. צווישען „עת לבנות" מיט „על המשמר" און רעוויזיאָניסטען. און מיר זעהען, אַז דער ציוניזם האָט דערפון גאָרנישט געוואונען, אין גענענטייל, דער ציוניסטישער איינפלוס אויף די יודישע מאַסען אין פּוילען איז אָפּגעשוואַכט געוואָרען. זעהר ריכטיג האָט בעמערקט ד"ר ברוידע, אַז דאָס יודישע בירגערטום גליטשט זיך אַרויס איינגאַנצען פון די ציוניסטישע רייהען.

— אַזאַ צושטאַנד איז שוין געווען מיט 12 יאָהר צוריק. די „עת לבנות" ריכטונג האָט געפראַוווט פאַרבעסערען דעם דאָזיגען צושטאַנד, און עס געלונגען אַריינציהען בירגערליכע קרייזען אין דער ציוניסטישער מחנה. אָבער דער פּעובּיטערטער קאַמף פון „על המשמר" האָט דאָס אַלץ פאַרניכטעט. מיר זענען נישט מעהר קאַמפּסלוסטיג. און ווילען נישט מיטמאַכען אַלע דראַמאַטישע עפּיזאָדען, וואָס געהערען צום שטענדיגען פּראָגראַם פון צוזאַמענפאָהר.

מיר קענען זיין גוטע ציוניסטען אָהן מאַנדאַטען צום צוזאַמענפאָהר, אָדער צו וועלכע אַנדערע פיהרענדע ציוניסטישע קערפּערשאַפטען. מיר ווילען זיך בעמיהען צו זיין אַ גרופּע מיט געוויסע פּראָגראַמאַטישע אַנשויאונגען, וועלכע מיר וועלען פאַרשפּרייטען צווישען ציוניסטען ווי ביז אַהער.

מיר האָפען, אַז מיר וועלען האָבען גענוג אַזאַ ערפאָלג, ווי מיר האָבען געהאַט ביז אַהער. ד. ה., אַז די וואָס דערמאָנען אונזערע נעמען מיט שום אויף די ליפּען, וועלען מוזען אַליין צונעהמען אונזער פּראָגראַם. און מעהר ווי דאָס דאַרפען מיר נישט.

— עס האָבען זיך געפונען אויף דער קאָנפערענץ איינציגע מיטגלידער פון אונזער ריכטונג, וואָס זענען געקומען צו פאָהרען, ווייל זיי האָבען געמיינט, אַז עס וועט הערשען אַן אידיליע פון שלום און אחדות. זיי האָבען אָבער דערלעבט אַ ביטערע ענטוישונג. מיר, די מיטגלידער פון צ"ב, האָבען די ענטוישונג פאָראויסגעזעהן און דעריבער זענען מיר נישט געגאַנגען צום צוזאַמענפאָהר.

בן ציון גרינבוים

פון אָרימע קינדער ווערען בעריהמטע מיניסטאָרען און פּרעזידענטען

אַ סעריע אַרטיקלען וועגען די פיהרענדע מענער פון דער וועלט-פּאָליטיק

6
סטאַלין דער אייזערנער מענש
(ענדע).

נאָר איינער איז דאַן געבליבען פאַרשטעלט, בעהאַלטען: סטאַלין! ער האָט געמוזט בלייבען בעהאַלטען, נישט נעמערט זיך עפענטליך בעוויזען, ביז די רעוואָלוציע וועט נישט פאָלשטענדיג אַדורכגעפיהרט ווערען, ווייל פאַר זיין קאָפּ איז געווען בעשטימט אַ פּרעמיע פון אַ האַלבען מיליאָן רובעל. שפּעטער איז ער אַרויסגעשוואומען; אונצווישען אָבער האָט זיך לענין איבערצייגט, אַז ער האָט זיין שילער איבערגעשאַצט, און ער האָט זיך פון איהם אָפּגעקעהרט. ער האָט איהם דאַן געשיקט קיין גרוזיען צו דערשטיקען דעם דאָרטיגען אויפשטאַנד. אויסגערעכנט גרוזיען! אָבער סטאַלין, דער רעוואָלוציאָנער פון ריינסטען וואַסער, וואָס האָט נישט געקענט קיין פאָטערלאַנד, קיין פאַמיליע, איז געגאַנגען קיין גרוזיען און האָט אַדורכגעפיהרט אין זיין פאָטערלאַנד אַזאַ שחיטה, אַזאַ מורא'דיגע בלוט-באָד, וואָס נישט צו זיך קען גלייבען אין דער גרוזינישער געשיכטע. ער, דער גרוזינער, האָט דערשאָסען גרוזינער, ווייל זיי האָבען זיך געבינטעוועט קעגען די רוסישע רעוואָליציאָנערען, קעגען די רוסען. וועלכע סטאַלין האָט דאָך תמיד אַזוי פיינד געהאַט.

ווען לענין איז געשטאָרבען, האָט מען געעפענט זיין צוואה — און זעהט: ער וואָרענט אויסדריקליך פאַר סטאַלינ'ען. ער בעט, מ'זאָל סטאַלינ'ען קיינמאָל נישט אָנפערטרויען קיין בעדייטענדען אַמט, ווייל ער איז דערצו נישט פעהיג. אָבער לענינ'ס נאָכפאָלגער זענען נישט געווען אַזוי שטאַרק, ווי זייער פיהרער, וועלכער איז געגאַנגען אונ'ברחמנות'דיג צו זיין ציל און געלאָזען אַלעמען הינטער זיך. מיט אַן אומגעהויערער ענערגיע, אייזען-שטאַרק, אַ מענש אָהן נערווען, איינער, וואָס איז געבוירען צו זיין אַן אַלייןהערשער, וואָס פאַרשטעהט אויסצוניצען ברוטאַל די מאַכט און דולדעט נישט קיין נעבען זיך, האָט סטאַלין לאַנגזאַם זיך געגרונט בסדר העכער אויף דער לייטער פון דער מאַכט.

ווען מ'הערט איהם רעדען, האָט מען דעם איינדרוק, אַז קיינע ראָז'ז נישט קיין ערגערער רעדנער פון איהם; אָבער די צוהערער האָבען דעם איינדרוק, אַז דאָ רעדט איינער פון זייער סביבה, איינער, וועלכער קאָן איבערטראָגען אַלע צרות, איינער, וועלכער האַלט זיך פאַרביסען און פאַנאַטיש אין באָלשעוויסטישען גלויבען, איינער, וואָס איז שטאַרקער פון אַלע אַנדערע, וואָס קאָן מיט זיין פעסטען ווילען בעזיעגען אַלע מניעות אויפצושליידערן — און זיי זענען איהם נאָכגעגאַנגען.

איבעריגענס האָט ער איינציגע מאָל אַדורכגעפיהרט גאַנץ געשיקטע שאַך-צוגען. אַזוי האָט ער פאַרטריבען טראָצקין קיין אַ'סלאַנד און אַ רייהע אַנדערע רעוואָלוציאָנערע אידעאָלאָגען, וואָס האָבען געקאָנט שאַרען בדענגען דער פאַרמיט, האָט ער בעוויזען פון דאָס פון די פאָלקס-קאָמיסאַרען. אויך ריקאָוו האָט געמוזט פאַלען, מחמת סטאַלין האָט איינגעזעהן, אַז נאָכ'ן אַראָפּוואַרפען טראָצקי'ן מיט דער לינקער אָפּאָזיציע, נעמט זיך ריקאָוו צו פאַרשטאַרקען די רעכטע אָפּאָזיציע.

סטאַלין אַרבייט סיסטעמאַטיש נישט נאָר פאַר דער אָפּשאַפונג פון דער רעליגיע, נאָר אויך אויפצולעזען דאָס פאַמיליען-לעבען און פאַרטרעטען עס מיט'ן קאָמוניסטישען לעבענס-שטייגער. יאָ, דער שילער און גלחים-סעמינאַר האָט איינגעפיהרט אין רוסלאַנד די אַנטי-רעליגיעזע, וואָס ווערען פאַרוואַנדעלט אין פאָלקס-יום-טובים.

אַזוי הערשט היינט סטאַלין איבער דער ריזיגער מדינה אַלס „גענעראַל-סעקרעטאַר פון דער עקזעקוטיווע פון דער רוסישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי".

ער פאַרזוענליך איז אַ מענש, וואָס לעבט צוריקגעצויגען און פאַרגינט זיך גאַנץ ווייניג. ער האָט קיינמאָל נישט אויך בערגעשטעלט די שוועל פון אַ טעאַטער. אַ הויז קאָמוניסטישע פּאָלמענווישע שריפטען, לייענט ער גאָרנישט. קונסט אינטערעסירט איהם נישט. ער גלויבט נישט אין עפּיס אַנדערש, ווי אין זיין פּראָגראַם. אָבער דאָס פּראָגראַם זיינס פיהרט ער אַרויס מיט אַן אייזערנער גרייזאַמקייט.

ער איז אַזוי ווי אַן אייזערנער ניוואָלס. ס'איז געווען אַ געשיקטער שאַכצוג צו רוקצוזיעהן קיין רוסלאַנד דעם בעריהמטען שווייצערישער מאַקסים גאָרקי, וועלכער האָט אַ ריזיג יאָהרען זיך געפיהלט אין אויסלאַנד. סטאַלין האָט מיט גאָרקי'ן זיך פערזענליך בעפריינדעט. סטאַלין פערמאָגט נישט קיין נאַטור פון אַ פיהרער. גלייך זענען עס געווען לענין און טראָצקי. ער איז אָבער דער בעסטער פעלדפעבעל, וועלכען מ'קאָן זיך נאָר פאָרשטעלען. איינער, וואָס פיהרט אויס מיט אַלע פרטים די דערהאַלטענע בעפעהלען. דער גורל פון דער פּאַרטיי איז זיין גאַנץ פּראָגראַם, לענינ'ס תורה אַלס זיין איינציגער בעפעהל. ער האָט נישט קיין פאַראַנטוואָרט אויף לענינ'ען דערפאַר, וואָס יענער האָט געוואָרענט געגען איהם אין זיין צוואה. פאַרקעהרט, ער שעצט איהם אונצט מעהר, ווי פריהער. און האָט ער זיך גענומען אַמאָל צו שרייבען אַ בוך, הייסט עס: „איבער לענינ'ס לעהרע". דאָס איז געווען זעהר קלוג פון זיין זייט. אונסטינקטיוו פיהלט ער אַליין, וואָס איז ריכטיג, כדי אַדורכצופיהרען זיין פּראָגראַם.

פון די 10 פערזענליכקייטען, וועלכע ווערען בעשריבען אין אונזער סעריע, קאָן סטאַלין גילטען אַלס דער רייכסטער, ווייל פון דער היים איז ער געווען דער אָרעמסטער פון אַלע. הגות אָבער ביי די באָלשעוויקעס איז נישט פאַראַן קיין פּריוואַט-איינגענטום, פאַרמאָגט אויך סטאַלין גאָרנישט. אָבער אויך ער האָט זיך לעצטענס געבויטען. מיט איינציגע חדשים צוריק איז דורך דער וועלט-פּרעסע אַדורכגעלאָפען די ידיעה, אַז סטאַלין האָט בעשלאָסען צו מאַכען אַן אַפּגאַנג פון זיין פּראָגראַם, וואָס זעהט פאָר די גלייכע בעלוינונג פאַר אַלע קלאַסען אַרבייטער, און צו בעצאָהלען די פאַך-מענער בעסערע לוינען, ווי די נישט-קוואַליפיצירטע אַרבייטער. אויך בנוגע דער שאַפונג פון קאַפּיטאַל האָט סטאַלין געזאָגט אַ וואָרט — הגם פאַרשלייערט — פון וואָס עס איז צו הערונגען, אַז איינטער זיין אָנפיהרונג וועט דער קאָמוניזם נעהן אויף אַנדערע וועגען, מחמת ער האָט זיך איבערצייגט, אַז דאָס איינציגסטע מיט דער גאַנצער וועלט איז עליל צו שטעלען אין סכנה דאָס איינענע פאָלק און וואָס עס איז פאַר איהם נאָך ווערטפולער, דאָס איינענע סיסטעם.

ביי הארץ-קלעמעניש, קורצע אטעם, מורא גע-פיהל, נערוועז-רייצבאַרקייט, מיגרענע, שווער גע-מיט, קלעפּלייזיגקייט קענען שפּט דערל'ן געברויך פון נאטירליכעו
Frenciszka Józefa
ביטער וואסער בעוויזיגט ווערען. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און אַפּטייקער-דפּס.

דריי מאָל אַראָפּגענומען פון תליה

אין די תּפיסות פון משטכא און אין רעוו-טריבונאַל

משה גליקין
פ.
(המשך)

צי וואָלט מען אויף דעם זעלבען יסוד (מען זאָל נישט ווויסען וואָס פאַר אַ שווערע אויפגאַבע דאָס איז די סאָציאַלע ענטוויקלונג פון קלאַסען) נישט געקאָנט שטעלען די פראַגע —

און וואָס האָט די קאָמוניסטישע מלוכה אויפגעטון פאַר די אַרבייטער?

געקומען זענען זיי דאָך אין טריבונאַל אַזוינע פּינטעלע, אַזוינע איבערדערשראָקענע, ווי אין די פריהערדיגע יאָהרען, ווי אין דער פריהערדיגער תקופה?

אָבער אונטער דער אויסערליכער גרויקייט, — צי פיהלט זיך נישט אַן אָפּ-קלאַנג פון עלטע מענשליכע געפיהלען?

צי איז, באמת, אַזוי ווינציג צו די אַרבייטער זענען געקומען צו גליקינ'ס משפחה אָדער פאַרקעהרט?

געווים זענען דאָס געווען גליקינ'ס קינדער, וואָס האָבען זיך געוואָרפען נאָך הילף צו די אַרבייטער...

אָבער, וואָס פאַר אַ סימבאָל! וואָס פאַר אַ סימבאָל פאַר די, וואָס גלייבען, אַז אַ נייע וועלט האַלט זיך אין בויען! קינדער פון אַ „בורזשוי", און דעם מאָמענט פון דער טויטליכער געפאַהר פאַר זייער פאָטער, וואַרפען זיך נאָך הילף פאַר זייער פאָטער, וואַרפען זיך נאָך הילף צו די, וועמען זייער פאָטער האָט עקספּלואַטירט, און שטויסען זיך ראַנ'ס אָן אויף אַ לויטערען קוואַל פון מענשליכע געפיהלען...

... גרויס, אפשר גרעסער ווי מען האָט זיך אַליין געקאָנט פאָרשטעלען, זענען אויפ'ן פעלד פון שלאַכט די ערפאָלגען פון דער קאָמוניסטישער מאַכט...

זאָל זשע דער אורטייל בעווייזען. אַז

פון יוסף טשערניכאָוו

איהר מענשליך-מאָראַלישער אַפּלאָמב געפינט זיך אין איינקלאַנג מיט די נצחונות פון איהרע רעוואָלוציאָנערע אַרמעען!...

ווען איך האָב געענדיגט איז שוין געווען 6 אַ זייגער.

מעהר ווי 14 שעה (מיט גאָר קליינע הפסקות) האָט געדויערט די זיצונג.

גלייך ביי די ערשטע ווערטער האָב איך אַראָפּגעוואָרפען מיין פּוטער און נים געפיהלט, אַז אין משך פון 2 שעה האָב איך גערעדט אויף אַ שרעקליכען פראָסט.

און ווען, „איבערגעבענדיג דעם גורל פון גליקינ'ען אין די הענד פון דעם „העראָאישן טריבונאַל", האָב איך, כמעט אַן אויסגעשעפּטער פאַרענדיגט —

... דער קאָפּ איז נאָך פול מיט געדאַנקען, אָבער די פּויזישע בחות, חברים רופטער, פאַרלאָזען מיך...

האָט דאָס אין זאַל אין יענער נאַכט געקלונגען מענשליך און אין דער קלענסטער טאָן נישט פּאַטעטיש...

גליקינ'ס לעצט וואָרט איז געווען קורץ:

— צוויי טעג און צוויי נעכט האָט איהר פאַרבראַכט און רעוווידירט מיין לעבען, צום צווייטען מאָל שטעה איך פאַר'ן טויט...

איך האָב געהאַט גענוג צייט דורכצוטראַכטען מיין לעבען, און געפונען נישט, אַז איך זאָל קענען עמיצען האָבען גע-זינדיגט...

איך האָב נישט פאַרדינט, אַז מען זאָל מיך שיסען ווי אַ הונד און מיינע קינדער זאָלען אפילו נישט וויסען, וואו עס געפינט זיך דער קערפּער פון זייער פאָטער...

צום ערשטען מאָל האָט דער רוהיגער אין איינגעהאַלטענער מענטש געוויזען „שטאַרקע ווערטער" און דאָס האָט געמאַכט אַ גרויסען איינדרוק.

דער טריבונאַל איז אוועק זיך צו בעראַטען.

דער עולם אין זאַל איז געווען אָפּטימיסטיש, עס האָט אויסגעוויזען פּשוט פאַר אוממעגליך, אַז מען זאָל גליקינ'ען אַנערקענען פאַר שולדיג.

איך האָב נישט געגלויבט אין נסים.

אַ מידער און אויסגעשעפּטער בין איך געזעסען אין אַ ווינקעל פון זאַל. עס האָט פאַרפעהלט מוט און ווילען צוצוגעהן צו גליקינ'ען.

ער האָט מיך אָבער געפאַדערט.

אַרומגערינגעלט פון רויטע אַרמעער און טשעקיסטען, איז גליקין געשטאַנען אין גרויסען פאָדער-צימער. הינטער דער טיר האָבען זיך בעראַטען די שופטים.

נעבען גליקינ'ען האָבען זיך געפינען זיינע דריי קינדער און זיין שוועסטער. זיי האָבען איהם געקושט און געהאַלטען אָהן אַן אויפהער.

יאַקוב סאַמאַילאָוויטש, — האָט זיך צו מיר געווענדעט גליקין, — איז דאָס דער סוף?

— פאַרוואָס מיינט איהר אַזוי, מאָיסיי איסאַקאָוויטש, פון וואַנען נעמט זיך דער פּעסימיזם?

— צי זעהט איהר נישט, אַז דער טריבונאַל האָט מיר פון דעם לעצטען מאָל ערלויבט זיך צו זעהן מיט די קינדער?

ער האָט דאָס ריכטיג בעגריפען. אויף די אורטיילען פון „העראָאישען טריבונאַל" (ווי אויך אויף אַן אויסערגע וועהנליכער סעסיע פון גוברעוואָטריבונאַל) איז נישט געווען קיין קאַסאַציע און גלייך נאָכ'ן אורטייל פלעגט קומען דער טויט...

כאַנין האָט אונז אָבער מענשליך פאַרזיכערט, אַז די זעהונג האָט ער געגעבען לויט זיין אייגענער איניציאַטיווע, נאָר אָהן אַראָסיעוו'ס וויסען.

איך האָב זיך אַן דעם אָנגעכאַפּט (הגם לחלוטין אין דעם נישט געגלויבט) און געשטרעבט גליקינ'ען צו בערוהיגען.

מעהר האָב איך איהם שוין נים פאַרלאָזען ביז צום סוף אויף איין מינוט.

פּייניגליך האָבען זיך געצויגען די צוויי לאַנגע שעה'ן און פאַר'סמ'ט האָט זיי דער הענקער העלער.

אָט הויבט ער אויף זיין גרויסען מויזער און זאָגט זיך אַזוי לויבליך:

— אָ, מיין מויזער נעמט מיט אַמאָל אַראָפּ דעם שאַרבען!...

— ... צי זעהט איהר מיינע שטיוועל? דאָס זענען דאָך מאַיראָוויטש'ס...

און די לערערנע מוזשיקעס געהערט צו ראַבינאָוויטש'ן...

פאַרלעס „זשעלעזקאָמאָוועצעס", נאָר צוויי פון זיי האָבען געהאַט רינגלעך...

גליקין און די האָסט אַ רינג? — —

— — — — — — — — —

עס איז געווען עטליכע מינוט נאָך אַכט. אַ שוואַכע מאָרגענליכט האָט פרובירט זיך דורכלייטען די גרויסע, פאַרפרוירענע פענסטער, ווען דער טריבונאַל איז אויס מיט'ן פסק-דין.

איך האָב גלייך בעמערקט, אַז ער איז געווען געדרוקט אויף אַ שרייב-מאַשין.

אין בעראַטונגס-צימער דאַכטען זיי דאָך דאָס נישט געקאָנט דרוקען, מיר וואָלטען דאָך דאָס געהערט דורך דער טיר...

מען האָט על כן דעם אורטייל צוגע-גרייט אין דער היים!...

אומזיסט האָבען מיר אַזוי פאַרבי-טערט געקעמפּט...

עס איז נישט געווען קיין איין פּונקט (נאָר אויסגעהענגט פון וואַלינ'ס בעשול-דיגונגס-אַקט — אפילו בנוגע צום שוק-יונגעל מיט דער קאַפּיר-מאַשין), אין וועלכען דער טריבונאַל זאָל נישט אָנער-קענען גליקינ'ען פאַר שולדיג.

און נישט אומזיסט איז אַראָסיעוו גע-ווען אַ לוטעראַט — דער אורטייל איז געווען אָנגעשריבען גוט; ווי שווערע האַ-מערס זענען די ווערטער געפאַלען אין דער שטילקייט פון טויטען זאַל.

גליקין האָט קיין רגע נישט אַראָפּגע-נומען פון מיר זיינע אויגען.

אַראָסיעוו איז נערגאַנגען צום סוף, און אונטערשטרייכענדיג יעדעס וואָרט, האָט ער געלייענט:

... און דעריבער האָט דער „העראָאי-שער טריבונאַל" בעשלאָסען —

אויסצושליסען דעם אָנגעקלאָגטען גליקין פון דער נייער סאָציאַליסטישער גע-זעלשאַפט, וועלכע האַלט זיך אין בויען...

אַנצוווענדען בנוגע איהם די העכסטע מאָס פון שטראָף —

דערשיסען...

גליקין איז אַזוי ווי אַן אונטערגעראָק-טער געפאַלען אויף דער פּאָדלאָגע, און אין זאַל האָט זיך אָנגעהויבען יענער שרעקליכער יאָמער, וואָס בעגלייט אַ טויט-אורטייל...

גליקינ'ס קינדער, זיינע קרובים, גלאַט מענשען האָבען געוויינט און זיך געריסען די האָר...

עס האָט געדויערט, מן הסתם אַ פּאָר מינוט. ווי פאַרגליווערט זענען געשטאַנען די ריכטער.

און פּלוצלינג! צי דוכט זיך מיר דאָס נישט?

אַראָסיעוו גיט מיר אַ צייכען, איך הער דייטליך:

— נאָך פּריזה...

איך שפּרינג אַרויף אויפ'ן טיש און מאַך מיט דער האַנד.

אין אַ מאָמענט ווערען איבערגעריסען די געשרייען און אין זאַל לאָזט זיך הערען אַראָסיעוו'ס שטים:

— אָבער...

נעכטענדיג אין בעטראַכט די נצחונות פון דער רויטער אַרמעע, וועלכע דאָס אין די נאָמינער ריסטאָרישער פּראָסטי-גער נאַכט פון 10. אויפ'ן 11. נאָוועמבער איינגענומען דעם טשאָנגאַרער בריק און האָט גאָר וואָס איבער דעם פּערעקאָפּ-רעגנעם סוואַש זיך אַריינגעריסען אין קרים. דער לעצטער נעסט פון ווראַנ-

געל'ס קאָנטר-רעוואָלוציע, געפינט דער טריבונאַל פאַר מעגליך צו פאַרביטען גליקינ'ען די טויט-שטראָף אויף לעבענס-לענגליכען פאַרשליסען און די טורמע פון ר. ס. פ. ס. ר....

דער בורזשואַזער עולם פאַרגעסט זיין גאַנצע מורא. מען הויבט זיך אַן צו קו-שען, די פרייד בעהערשט דעם גאַנצען זאַל.

אין אַ פּאָר מינוט אַרום, בעת איך בעה אַרויס אין גאַס, זעה איך, ווי גליקין זיצט אין אויטאָמאָביל, צווישען העלער'ן און כאַנינ'ען.

זיי לויפען פאַרביי צוריק אין טשעקאַ אַריין.

העלער'ס מויזער וועט דאָס מאָל קיין אַרבייט נישט האָבען.

ווי אַזוי דאָס געקאָנט געשעהען? ווי אַזוי האָבען דריי איבערצייגטע טשעקיסטען געקענט דער נאַציאָנער פאַרשטאַנדיק געקאָנט אַרויסלאָזען גליקינ'ען אַ לעבעדיגען פון זייערע הענד?

דער נצחון פון ווראַנגעל'ן איז געווען נישט מעהר ווי אַ מאָטיוו, ווי אַן אויס-רייד.

עפּיס האָט דאָרט געפּלאַצט אין בעראַטונגס-צימער.

אין אַ קורצער צייט אַרום האָט כאַ-קאָוו בעזוכט זינאָוויעוו.

ער איז געווען אויסער זיך פאַר כעס. באמת, אָדער מען אינסצענירט נישט אַזוינע פּראָצעסען אָדער מען דערפיהרט זיי ביז'ן סוף...

מען קאָמפּראָמיטירט נישט די ראַ-טען-מאַכט.

איינער אַן אַנגעזעהענער קאָמוניסט פון „נאַרקאָמיוסט" האָט מיר געזאָגט מכח אַראָסיעוו'ן:

— אַ „מעשטשאַנין", עס האָט איהם אין דער לעצטער מינוט פאַרפעהלט מוט...

פון כאַרקאָוו איז דאַן אַראָסיעוו גלייך פאַרשוואונדען.

(דאָס ווייטערע קומט)

לאדז
7. פעבר. 1932
זון אויפגאנג 7.37
זון אונטערגאנג 4.50

זונטאג
י'
שבט תרצ"ב
פ' משפטים

טאג-כראניק

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: א. פאטאש, פלאץ קאשטשעלני 10, א. לארענטוא, פאמארסקא 12, ע. מילער, פעטריקאווער 46, מ. עפשטיין, פעטריקאווער 225, ז. גארשיצקי, פושעיאזד 59, ג. אנטאניעוויטש, פאביאניצער שאסע 50.

יודישע פרוי געבוירען א קינד אין גאס

(א) אויף אלט-שטאט 9 האט געלטען בעקומען געבורטס-ווייען די פרוי ליבא שלאנבוים און געבוירען א קינד. די מוטער מיט'ן קינד האט די גילע הילף אפגעפיהרט אין וועכנערין-קליניק. דאס האט טאקי אויסגענוצט א געשיקטער גנב און ביי דער פרוי צוגענומען א טעקע מיט געלד און דאקומענטען.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט

—§—

אפגעווארפען די אפאזיציע וועגען דער אויפדלאשטש פון דער פירמע „אויטא-טראנספארט"

בעשטעטיגט דעם אויסגלייך פון ש. לאסמאן. — אויפדלאשטש פון די ברידער ראדקע און זגערזש

(5) פרייטאג איז ערקלערט געווארען א אויפאדלאשטש דער פירמע „אטא ראדקע", מעכאנישע מישלעריי אין זגערזש, וואס געהער צו די ברידער ראדקע.

דער טערמין פון עפענען די אויפאדלאשטש איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 1. פעברואר. די געפאלענע זענען געשטעלט געווארען אונטער פאליציאנישער אויפזיכט.

* * *

אויף דער זעלבער סעסיע איז אויך בעשטימט געווארען די פראגע וועגען דע ראויפאדלאשטש פון די יורשים וועדט שוצקי, בעזיצער פון א אפרעטור.

דער קרעדיטאר לעווי איז ארויסגעטרעטען צום געריכט מיט דער פאדערונג איבערצורוקען דעם טערמין פון עפענען די אויפאדלאשטש אויף א פריהערדיגען טערמין, צוליב דעם, וואס דער טערמין פון צאהלען די וועקסלען איז אויסגעפאלען פיל פריהער.

דאס געריכט האט ערפולט די ביטע און איבערגערוקט דעם טערמין פון עפענען די אויפאדלאשטש שאויפ'ן 7 דעצעמבער 1929.

אויפ'ן יסוד פון דאזיגען אורטייל פערלירען זייער גילטיגקייט אלע קויף און פערקויף אקטען, היפאטעק פערשרייבונגען א. א., וואס זענען געמאכט געווארען נאכ'ן 7 דעצעמבער.

* * *

שמואל לאסמאן, בעזיצער פון כעמישער פאבריק אין לאדז אויף פאלודניאווא 80 איז מיט צוויי יאהר צוריק ערקלערט געווארען א אויפאדלאשטש, לאסמאן איז ארעסטירט געווארען און שפעטער בעקומען א גלייט. נאכדעם האט ער זיך פערגליכען מיט דיק קרעדיטארען אויף 40 פראצ. צאהלבאר אין 4 ראטעס

נעכטען האט דאס געריכט דעם אורטייל בעשטעטיגט.

* * *

אין נארזאר פון די ברידער איצעק און יעקב ראטבערג, וואס האבען א פאבריק פון מאנופאקטור-אויסארבייטונגען אויף קאפערניק גאס 53, האט דאס געריכט פעראורדענט אנצוהויבען אונטערהאנדלען וועגען א אויסגלייך. די פירמע לעגט פאר די קרעדיטארען 40 פראצ.

* * *

אין דער אויפאדלאשטש פון דער פירמע „אויטא טראנספארט" פון צוגעל גאס 60, וואס איז נאר א פיליע פון דער אונטערנעמונג מיט'ן זעלבען נאמען אין לעשנא, וועלכער עס איז נלטלצייט ערקלערט געווארען א אויפאדלאשטש, האט דאס געריכט נישט בעטראכט די אפאזיציע פון 2 קרעדיטארען, פון דער גרינבערגער „מאשינען פאבריקען" און פון דער פוילישער אקציען געז. „סקארבי", וואס פאדערן מבטל צו מאכען די אויפאדלאשטש פון דער לאדזער פיליע און אנשליסען זי צו דער אויפאדלאשטש פון דער צענטראלע א ין לעשנא.

דאס געריכט האט זיך אבער געשטעלט אויפ'ן שטאנדפונקט, ווי באלד דאס פערמעגען פון דער לאדזער פיליע געפינט זיך אין לאדז. רעסגלייכען געפינט זיך אין לאדז דער רוב פון איהרע קרעדיטארען, וואס בעשטעהט פון שאפערן און אנגעשטעלטע, וועלכע עס קומט ארבייטס-לוין און גאזשע און די דאזיגע הובות קענען אין לאדז בעסער אויפגענומען ווערען, ווי אין לעשנא, האט דאס געריכט די אפאזיציע אפגעווארפען.

* * *

אין דער אויפאדלאשטש פון משה יצחק אייבעשיץ, פעטריקאווער 29 איז בעשטימט געווארען אלס סינדיק ארוו. זיידע און אייבעשיץ האט בעקומען א גלייט.

—§—

14 יעהריג יודיש יונגעל
איבערגעפאהרען געווארען פון א דראזשקע

(א) אויף לומאנאווסקי גאס האט א דראשקע איבערגעפאהרען דעם 14-יעהריגען חיים קרוגמאן (וואלבארסקא 14) און א אפגעשוואכטען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

פערבאטען ארויספיהרען מיסט

פון 15. פעברואר אן ווערט פערבאטען ארויסצופיהרען מיסט אויפ'ן פלאץ ביים קאנסטאנטינער וואלד.

—

באנק-אנגעשטעלטע
פאדערן א 6-שעה'דיגען ארבייטס-טאג

(א) אין לאקאל אויף אנדזשייא 4 איז פארגעקומען א אלגעמיינע פערזאמלונג פון די באנק-אנגעשטעלטע, אויף וועלכער עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו פאדערן א 6-שעה'דיגען ארבייטס-טאג, כדי צונעמען פיין אומקי אויפצוזוכן באנק-אנגעשטעלטע, וועלכע זענען די געלט ביי די פאנ-אנגעשטעלטע. צו געניסען פון אורלויב אין דער קריזיסער צייט צו בעשעפטיגען ארבייטסלאזע. ווייטער איז אנגענומען געווארען א בעשלוס זיך צו ווענדען צום ארבייטס-אינספעקטאר, אז עס זאל פאר אבגעהיט ווערען די סאציאלע געזעצן פערלעגונגען אין די באנק.

—

מאגיסטראט וועט מעהר נישט איינמאהנען
דעם מיליטער-שטייער

ווי מיר דערוויסען זיך, האט דער מאגיסטראט בעשלאסען מעהר נישט אויפצומאהנען דעם מיליטער-שטייער, וואס ווערט גענומען פון די, וואס האבען בעקומען די קאטעגאריע „דע", „צע", אדער זענען איבערגעטראגען געווארען אין רעזערוו.

דער בעשלוס האט דער מאגיסטראט אנגענומען הערפאר, ווייל דער דאזיגער שטייער וואלט היי-יאהר געקענט ברענגען סך-הכל 10 טויזענד זל. דאנעגען דאס אויפמאהנען דעם שטייער וואלט נאך קאסט דעם מאגיסטראט 25 טויזענד זל.

אזוי ארום וואלט דער מאגיסטראט צו דעם געשעפט געמוזט דערלעגען 15 טויזענד זל.

דער בעשלוס פון מאגיסטראט דארף נאך בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן שטאט-ראט און אויפזיכטס-מאכט.

—§—

וואזשני צוגענומען 120 זל.
און אים הרטה בעגאנגען זעלבסטמארד

אין דער פירמע רייכהאלד גיסער איז בעשעפטיגט געווען אלס וואזשני דער 32-יעהריגער אנטאני קראווטשינסקי פון באזארנע 14.

נעהערגטען האט די פירמע איבערגעגעבען קראווטשינסקי'ן אפצושיקען מיט דער פאסט קיין ווארשא 120 זל. קראווטשינסקי האט אבער דאס געלד פערטאכלעוועט אויף קארטען-שפיל און פראנגען.

ווען קראווטשינסקי איז נעכטען געקומען אין געשעפט ארבייט האט מען פון איהם געפאדערט די קוויטירונג אלס בעווייז, אז ער האט דאס געלד אפגעשיקט קראווטשינסקי האט ערקלערט אז דעם קוויט האט ער איבערגעלאזען אין דער היים און וועט איהם נאכמיטאג ברענגען, אבער ראהיימסקומענדיג אויף מיטאג האט ער זיך איבערגעשניטען דעם האלז מיט א ברייטווע. אין א שווערן צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. וועגען פאל האט די געליטענע פירמע געמאלדען פאליציי.

—

נייער געזעץ-פראיעקט
וועגען די זעלבסט-פערוואלטונגען פאר'ן שטאט-ראט

אויף דער מאנטאג'דיגער זיצונג פון שטאט-ראט וועט א חוץ דער בודזשעט-דעבאטע אויך בעטראכט ווערען די פראגע וועגען נייעם געזעץ-פראיעקט פון די זעלבסטפערוואלטונגען. ארום דער דאזיגער פראגע ערווארט מען א לעבעדיגע דיסקוסיע. אין שטאט האט דער ענין אין די דעמאקראטישע קרייזען פון שטאט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג.

יורידישע נאטיצען

—§—

וואס יעדער לאקאטאר דארף וויסען?

3.

עקסמיסיע.

ביים היינטיגען קריזיס, ווען טויזענדער משפחה'ס געהען אויס פון הונגער, ווען מענשען ראנגלען זיך מיט דער שרעקליכער נויט, איז די וואוינונג דאס איינציגע, וואס זיי פערמאגען. דעריבער טרעפט זיך אפט, אז מען דערעסט נישט און מען דערטרינקט נישט, כדי צו זאמלען די פאר זלאטעס אויף דירה-געלד.

טראץ דעם אבער, איז פאר א סך לאקאטארען אנ'אונמעגליכע זאך צו פערהיטען זיך פאר אנ'עקסמיסיע, בפרט ווען עס קלייבט זיך אן א גרעסערע סומע דירה-געלד.

דאס געזעץ וועגען לאקאטארען-שוץ גיט די מעגליכקייט דעם ווירט צו עקסמיטירען זיין לאקאטאר ביי פאלגענדע אומשטענדען:

1) ווען דער לאקאטאר צאהלט נישט דירה-געלד א האלב יאהר. 2) ווען ער מאכט מיט זיין אונמאראלישער אויפפיהרונג, אדער דורך קריגעריי אונערטרעגליך דאס וואוינען פון די איבעריגע שכנים. 3) ווען ער גיט איבער זיין וואוינונג אהן דער הסכמה פון ווירט. 4) ווען ער צושעדיגט בייזוויליג דעם פערנומענעם לאקאל, 5) ווען די דירה איז זעהר נויטיג פאר'ן ווירט אליין, 6) ווען די וואוינונג איז זעהר רואינירט און פערלאנגט אנ'איבערבוי.

דער אקטועלסטער פאל איז דער פונקט 1 № ווען ער רעדט פון שולדיג זיין דירה-געלד און דער ווירט בעקומט אנ'עקסמיסיע דורכ'ן געריכט. דאך דארפען וויסען לאקאטארען נישט פערמעגליכע, וועלכע פערנעמען דירות, נישט גרעסערע ווי צוויי צימערדיגע, אז ס'איז דא א ספעציעלע נאוועלע צום לאקאטארען-שיץ-געזעץ, וועלכע פערלייכטערט דאס איינהאלטען אנ'עקסמיסיע, וועלכע איז שוין ארויסגעגעבען געווארען פון געריכט.

אין דער נאוועלע ווערט געזאגט, אז יעדער לאקאטאר, וועלכער האט פערשולדיגט זיך א חוב פאר דירה-געלד צוליב ארבייטסלאזיגקייט, און דער ווירט האט ארויסבעקומען אויף איהם אנ'עקסמיטיע האט דאס רעכט בעקומענדיג ארבייט, אויסצוצאהלען דעם חוב אין ראטעס ביז 25 פראצענט פון דער הויך פון נארמאלען דירה-געלד, די ראטעס דארף מען צאהלען צוזאמען מיט דעם פליסענדען דירה-געלד ד. ה. ווען אנ'ארבייטסלאזער לאקאטאר איז שולדיג פאר 2 קווארטאלען דירה-געלד 100 זלאטיס, מוז ער צום נייעם פליסענדען קווארטיל איינצאהלען 50 זלאטיס גלייכצייטיג א ראטע פאר דעם אלטען חוב 12.50 זל. דאס געלד דארף מען שיקען צום ווירט דורך פאסט אין דעם פאסטקוויט ביילעגען אין א ביטע צו דעם זעלבען געריכט, ווי די עקסמיסיע איז בעשטעטיגט געווארען, בעטענדיג די עקסמיסיע אויפצוהאלטען.

מען דארף אבער בעמערקען, אז דאס דורכלאזען פון א ראטע מאכט בטל די פריוועליגיע און די עקסמיסיע קען ווערען אויסגעפיהרט.

אויף ארימע לייט קען קיין עקסמיסיע נישט אויסגעפירט ווערען אין די ווינטערדיגע חדשים פון 8 נאוועמבער ביז'ן 31 מערץ.

און בנוגע פונקט 2. מיינט מען לאקאטארען, וואס האלטען אויף אונלעגאלע שאנד-הייזער, אדער „אינטימע" דאמען-סאלאנען, בפרט נעבען א שול, קירכע א. א. וו. ווי אויך לאקאטארען שיכרים, אוואנטוריסטען א. א. וו.

דער פונקט 3. איז קלאר פאר יעדען און ס'איז איבריג איהם דא צו פערטייטשען.

אבער וועגען פונקט 3. מוז מען זיך אפשטעלען. מען דארף ווארנען די לאקאטארען פארזיכטיג צו זיין און נישט צו שנידיגען בייזוויליג זייער דירה מיט האקען האלץ אין שטוב צושעדיגען ווענד, טרעפען א. א. וו.

און וואס שייך דעם פונקט 5. און 6. מוז דער ווירט דעם לאקאטאר בעזארגען מיט א פאסענדער דירה, אייבערהויפט פיים פונקט 5, וועלכער איז זעהר קאמפליצירט, ווייל דאס געזעץ פערלאנגט בולטע בעווייזען, אז די דירה איז פאר'ן ווירט לעבענסנויטיג.

ס'איז כדי צו וויסען, אז אלע אפמאכונגען און קאנטראקטען מיט דעם ווירט, וועלכע זענען געגען דעם געזעץ פון לאקאטארען-שוץ, האבען נישט קיין שום יורידישען ווערט.

—§—

משה מאנטעפיארע

פון שאול גינזבורג

זיין אפשטאמונג, זיין כאראקטער, ווי אזוי ער איז רייך געווארען. — נעגרינדעט די ערשטע פערזיכערונגס-געזעלשאפט אין ענגלאנד. — דער פאגראם אויף יודען אין סיריען צוליב א בלוט-בלבול

II

מאנטעפיארע'ס רייזע צוריק קיין איירעפא איז געווען איין גרויסער טריאומף. אומעטום האט מען איהם בעגעגענט מיט פייערליכע בעגריסונגען, אלס מוטיגען קעמפער פאר'ן אמת, גערעכטיגקייט און פאר'ן כבוד פון יודישען פאלק. און גאנץ איירעפא זענען אפגעהאלטען געווארען אין די שוהלען תפילות. אין דייטשלאנד האט מען אפילו געטראכט איינצופיהרען לכבוד דעם גליקליכען סוף פון דעם דמשק'ער פראצעס א בעזונדערען יום-טוב, א מין צווייטען פורים. פון אלע עקען וועלט האט מאנטעפיארע בעקומען טויזענדער דאנק-בריוו און גראטולאציעס פון יודען און קריסטען, פון פעראיינען, קהלות, איינצעלנע פערזאנען און געזעלשאפטען. די בעריהמטעסטע פארשטעהער פון די ענגלישע פאליטישע, געזעלשאפטליכע און ליטעראארישע קרייזען האבען איהם אויסגעדריקט זייער מיטע פערעהרונג. די קעניגין וויקטאריא האט נאך זיין צוריקקומען פון קאנסטאנטינאפאל איהם אויפגענומען ביי זיך און „פאר זיינע שטענדיגע בעמיהונגען אויסצוהעלפען זיינע פערפאלגטע ברידער אין די מזרח-לענדער" האט זי אהום בעשאנקען מיט א הויכער בעלוינונג: זי האט איהם געגעבען דעם טיטול „ריטער" און דאס רעכט אויף א בעזונדער „דערב" (א פאמיליען-שטעמפעל, אנ'אריסטאקראטישער משפחה-צייכען). אונטערעסאנט איז געווען דער הערב, וואס מאנטעפיארע האט פאר זיך אויסגעקליבען: א צעדער-בוים פון דעם לבנון-בארג, ארומגערינגעלט מיט פליימען-פערגלעכו (אייך איטאליענישע מאנטעפיארע). און א קליינע פאהן מיט דער העברעאישער אויפשריפט: „ירושלים". פוי אוצט אז האט מאנטעפיארע זיך פולשטענדיג אפגעזאגט פון אקטיווער געשעפטס-טעטיגקייט; ער איז פערבליבען בלויז א „שטילער" אנטיילנעמער אין די גרויסע אונטערנעהמונגען. וואס ער האט געגרינדעט, און זיך איינגאנצען איבערגעגעבען דער ארבייט פאר דעם כלל און דער צדקה.

נאך דעם דמשק'ער בלבול ווערט מאנטעפיארע דער אלגעמיין אנערקענטער פארשטעהער און פערוואלטער פון די יודישע אינטערעסען. וואו נאר א צרה, פערפאלגונג, א גזירה, אנ'אומגליק, ווענדעט מען זיך צו איהם נאך הילף און שוץ. און ער זאגט קיינמאל נישט אפ; ער קומט שטענדיג מיט ברייטע הילף; ער פיהרט אונטערהאנדלונגען מיט קעניגען; ער איז אונערמידליך; זיין ענערגיע ווייסט קיין ברעג נישט. נישט קוקענדיג אויף זיין עלטער, שטעלט ער זיך קיינמאל נישט אפ פאר ווייטסטע רייזען, כדי צו העלפען זיינע נעדריקטע ברידער, אפווענדען פון זיי די צרה, די געפאהר, אין וועלכער זיי געפינען זיך, אדער דאס אונרעכט, וואס ווערט זיי געטוהן. ווי הויך עס איז געשטאנען מאנטעפיארע'ס נאמען, קאן מען זעהן פון דעם, אז אפילו די רוסישע רעגירונג און ניקאלאי דעם ערשטען'ס צייטען האט זיך מיט איהם גערעכענט. ווי בעוואוסט, האט די רוסישע רעגירונג און אנהויב פון די 40-ער יאהרען בעשלאסען צו גרינדען פאר די יודען א גאנצע רייהע רעגירונגס-שולען. די יודישע מאסען האבען גוט געשפירט די מיסיאנערישע שטרעבונגען פון דער רוסישער רעגירונג און זיי האבען זיך צו דעם פלאן וועגען איהרע שולען פערהאלטען מיט גרויס פערדראס. אונטענטלעכוו זענען זיי געווען גערעכט, ווארום אין דעם נעהיימען ראפארט, וואס דער בילדונגס-מיניסטער אוווארא'וו האט צוגעשטעלט דעם קייזער ניקאלאי, האט ער קלאר אנגעוויזען, אז די געפלאנטע שולען דארפען אפווענדען די יודען פון די „תלמוד'ישע אפערגלויבענס" און זיי דערנעהנטערן צום קריסטליכען גלויבען.

כדי צו בערוהיגען די יודישע מאסען, האט די רעגירונג און יאהר 1842 בעשלאסען צוגויפצורופען א יודישע קאמיסיע, וואס זאל בעראטען מיט דעם פלאן דער שול-רעפארם; די צוויי בערוהמטע רבנים, וואס זענען בעשטימט געווארען פאר מיטגלידער פון דער קאמיסיע — דער חסיד'ישער רבי, ר' מענדעל ליובאוויטשער און דער מתנגדישער גאון ר' יצחק וואלאזשינער — האבען געדאכט ווי גוטהייסען מיט זייערע נעמען די בעשלוסען פון דער קאמיסיע.

די רוסישע רעגירונג האט פערשטאנען, אז מאנטעפיארע'ס נאמען, וואס איז געשטאנען אזוי הויך און די אויגען פון אלע יודען, וואלט דא געווען זעהר ווילטיג און נוצליך. אין אין נאמען פון בילדונגס-מינסטער אוווארא'וו געשיקט געווארען אין יולי 1842 צו מאנטעפיארע'ן א שריפטליכע איינלאדונג ער זאל קומען קיין פעטערבורג, כדי צו בעטייליגען זיך אין דער קאמיסיע. מאנטעפיארע'ס ענטפער איז געווען זעהר א פארזיכטיגער: אין זיין בריוו פון 22. סעפטעמבער האט ער אנגעוויזען אויף דער גרויסער בעדייטונג פון דער רעליגיעזער ערציהונג און איינערנעשטראכען, ווי ווילכטיג עס איז, אז די יודען זאלען פערבלייבען שטענדיג טריי צו זייער גלויבען. ארויסזאגענדיג זיין שטענדיגע גרייטקייט צו העלפען יעדער שטרעבונג אויסצובעסערן די יודישע „פאליטישע און בירגערליכע לאגע", האט ער געבעטען, מען זאל איהם צושיקען אלע איינצעלהייטען פון דער געפלאנטער שול-רעפארם, כדי ער זאל האבען די מעגליכקייט צו בעשליסען, צי ער וועט קאנען זעהן ווי עס און בייהילפיג זיין. דער ענטפער איז דעם בילדונגס-מיניסטער נישט געפעלען; קיין גענויע ידיעות, וועגען וועלכע מאנטעפיארע האט געבעטען, האט מען איהם נישט געשיקט, און פון זיין רייזע קיין רוסלאנד איז דאס מאל גארנישט געווארען.

די פערציגער יאהרען פונ'ם פאריגען יאהרהונדערט זענען געווען אפשר דער שווערסטער און טרויערגסטער פעריאד אין דער ליידענס-געשיכטע פון די רוסישע יודען. מיט פערפאלגונגען און גזירות איז געווען פיל די גאנצע צייט פון ניקאלאי דעם ערשטען'ס הערשאפט, אבער אוצט האבען זיי דערגרייכט דעם העכסטען גראד. די בעשטימונגען וועגען דער יודישער רעקרוטשינע ווערען דורכגעפיהרט מיט דער גרעסטער גרויזאמקייט; די יודישע קאנטאניסטען — די קינדער, וועלכע מען פלעגט נעמען און מיליטער-דינסט — האט מען מערדעריש געפייניגט און געצוואונגען זיי זאלען זיך טויפען. מען טרייבט בסדר יודען פון די דערפער און רוסישע געגענדען, און אפילו אין א סך שטעט און דער יודישער „משערטא" ווערט זיי פערבאטען צו לעבען און געוויסע קווארטאלען. אין יאהר 1843 איז ארויס א קייזערליכער בעפעהל וועגען ארויסשיקען אלע יודען פון דעם גאנצען 50-ווערסטיגען ראיאן נעבען דער גרענעץ מיט פרייסען און עסטרייך. עס זענען אבגעפיהרט געווארען ספעציעלע פאר יודען פאדאטקעס און אפצאהלונגען, און דורך פערשידענע בעגרעניצונגען האט מען ביי זיי צוגענומען פיל פרנסות און פראפעסיעס, מיט וועלכע די יודען האבען זיך פריהער בעשעפטיגט. דער יודישער עקאנאמישער צושטאנד ווערט פולשטענדיג רואינירט. די גרויסע און גערעטענויש, וואס איז געווען און יאהר 1845, האט נאך פערערגערט די שווערע לאגע. „דער הונגער — לייענען מיר און א בריוף פון יענער צייט, וואס גאט האט געשיקט אויף אונז, האט ארויסגערופען עפידעמישע קראנקהייטען, וועלכע האבען פערכאפט אלע קלאסען פון דער יודישער בעפעלקערונג". די ארומקייט צווישען יודען אין רוסלאנד ווערט אזוי גרויס, דאס יודישע עלטער פערקויפען מיט א גרונג הארץ זייערע זיהן פאר רעקרוטען, אבי לאטש ווי עס איז צו שפייזען די קליינע קינדער. דער הונגער איז געווען בוטער, טרויעריג, און דער מארגען האט אויסגעזעהן צו זיין נאך שרעקליכער. אלע האבען געוואוסט, אז די רעגירונג האט שוין אויסגעארבייט א געזעץ-פראיעקט מכח „ראזריאדען", לויט וועלכען אלע יודען האבען געזאלט איינגעטיילט ווערען אין פיר קאטעגא-ריעס, און די פון זיי, וואס דאבען נישט קיין פעסטע בעשעפטיגונגען אדער קיין הבוזער (ד. ה. דער גרעסטער טייל יודען) האבען, אלס „שעדליכע" געראפט אפגעגעבען ווערען פאר סאלדאטען אדער פערשיקט ווערען קיין סיביר. עס זענען געגאנגען קלאנגען וועגען נאך אנדערע, נישט ווייניגער גרויזאמע גזירות, וואס העננען ווי א חלף איבער יודען.

די שרעקליכע יודישע לאגע אין רוסלאנד האט, נאטירליך, ציגעצויגען צו זיך די אויפמערקזאמקייט פון די מערב-איירעפאישע יודען און ארויסגערופען ביי זיי גרויס מיטגעפיהל צו די פערפאלגטע און ליידענדע ברידער. די אויסלענדישע יודישע צייטונגען זענען געווען פיל מיט טרויעריגע נאכריכטען און קארעספאנדענציעס פון רוסלאנד.

ס'פערשטעהט זיך, אז מאנטעפיארע האט נעהאט גענויע נאכריכטען פון רוסלאנד. ווי עס איז צו זעהן פון זיינע נאטיץ-ביכער, פלעגט ער פון יאהר 1842 אן בעקומען פון פערשידענע יודישע קהלות אין רוסלאנד און פוילען בריוו וועגען די דאמאליגע גרויסע צרות. אויך בקשות וועגען הילף און שוץ. די גזירה פון יאהר 1843, וועגען פערטרייבען אלע יודען פון גרענעץ-ראיאן, האט ארויסגערופען אינטצעהליגע וואה-געשרייען און בקשות צו דעם גרויסען יודישען פאטריארך. ער האט זיך וועגען דעם געזעהען מיט דעם רוסישען באטשאפטער אין לאנדאן, בארא ברוינאוו. יענער האט איהם אויסגעטייטשט די זאך אזוי, אז דאס איז, פערקעהרט, גאר א גליק פאר די יודען, ווייל זיי וועלען זיך מער נישט קאנען פערנעמען מיט קאנטראבאנד!... זעלבסטפערשטענדליך, האט בריו'נאוו'ס ערקלערונג מאנטעפיארע'ן נישט בערוהיגט. ער האט וועגען דער יודישער לאגע אין רוסלאנד געהאט אין לאנדאן א געשפרעך מיט די אמבאסאדארען פון איינינגע איירעפאישע מלוכות, און מיט דעם ענגלישען מיניסטער-פרעזידענט סיר ראבערט פיל אין דעם אויסערן-מיניסטער, לארד עבערדין. וואס ווייטער זענען די נאכריכטען פון רוסלאנד געווארען אלץ טרויעריגער. דער געדאנק וועגען די דארטיגע יודען האט פאלשטענדיג פערכאפט מאנטעפיארע'ן! און איהם נישט געגעבען קיין רוה. אין סוף יאהר 1845 איז ביי איהם געווען א ספעציעלער יודישער דעלעגאט פון רוסלאנד און איהם געבעטען, ער זאל קומען און זעהן העלפען די רוסישע יודען.

פאר מאנטעפיארע'ן איז שוין לאנג געווען קלאר, אז ער מוז פאהרען קיין רוסלאנד און זעהן אויסווירקען ביים קייזער ניקאלאי, אז די יודישע לאגע זאל פערגרינגערט ווערען. ער האט אבער געמוזט האנדלען דעלכט פארזיכטיג, בערעכענען יעדען שריט זיינע. ערשטענס האט מען געדארפט קלאר וויסען, צי ער וועט, חלילה, נישט פערערגערן די לאג שארען מיט זיין רייזע די יודען אין רוסלאנד. ער פיהרט וועגען דעם אינטערהאנדלונגען מיט דעם רוסישען באטשאפטער, באראן ברוינאוו. ווי עס ווייזט אויס, האט זיך יענער פריהער דורכגעשריבען מיט פעטערבורג. ענדליך האט מאנטעפיארע פון זיינע ערקלערונגען געדרונגען, אז אלענפאלס וועט זיין רייזע קיין שאדען נישט ברענגען. מיט ליידיגע הענט האט מען נישט געקאנט קומען. מאנטעפיארע האט געקריגען א רעקאמענדאציע קיין פעטערבורג פון דער ענגלישער קעניגין וויקטאריא; אויך האט איהם דער אויסערן-מיניסטער, לארד עבערדין, בעזארגט מיט א בריוו צו דעם רוסישען אויסערן-מיניסטער, גראף נעסעלראדע. דעם 27. פעברואר 1846, מיט עטליכע טעג פאר מאנטעפיארע'ס אפפאהר, איז און אלע שוהלען אין ענגלאנד אפגעריכט געווארען א בעזונדערע תפילה, אז זיין נסיעה קיין רוסלאנד זאל האבען גליק און ערפאלג.

ווי שטענדיג, האט אויך דאס מאל מאנטעפיארע'ן אין זיין ווייטער נסיעה בעגלייט זיין פרוי און טרייע מיטהעלפערין. דעם 1. מערץ זענען זיי אפגעפאהרען קיין בערלין, וואו עס האט אויך זיי געווארט מאנטעפיארע'ס סעקרעטאר, ד"ר לעווע. און דער רוסישער באטשאפט אין בערלין דאט מען מאנטעפיארע'ן געגעבען די עצה, ער זאל זיין רייזע אפלייגען אויף איינינגע מאנאטען צייט. ווייל אין פריהלינג זענען די וועגען און רוסלאנד בעזונדערס שלעכט. ער האט אבער וועגען דעם נישט געוואלט הערען. דעם 10. מערץ איז ער און זיין פרוי, און איינעם מיט ד"ר לעווע און מיט זייער דינער, אוועקגעפאהרען פון בערלין. און יענע ווייטע צייטען פלעגט מען נישט פאהרען אזוי גיך און בעקוועם, ווי איצט. נאך און צעהן טעג ארום זענען זיי דורך קעניגסבערג און טילזיט אנגעקומען און די ערשטע רוסישע שטאט — מימעל.

—§—

טאָג - קלאַנגען

ר' חודש „אדר"

האָבּען מיר ר. חודש אדר,
ראָך עס הערשט אַ טיפּע קעלט.
„הלל" זינגט אַצונד דער חזן
און עס דעלפּט מיט די וועלט...

נאָר די וועלט — זי זינגט אַ הלל
נישט צום גאָט פון דער נאַטור,
נאָ רצוב גאָט פון טאַנק און באָמבּעס,
נאָר צום בּייזען גאָט מערקור...

אייך מיר, הינגע לאָדזער יודען,
פילען דאָ זיין שטאַרקע מאַכט
פאַר פּרנסה זענען גרייט מיר
וואַרפען זיך און גרעסטער שלאַכט...

נאָר נישטאָ קיין פּרנסה
און אין דער שטוב דער דלות שרייט,
וואָלט מען טראָגען „שלח מנות"
און צו פּורים זעהר ווייט...

גראַף קאַלי

4 „פאַבּריקאַנטען" פון פאַלשע 1 זל. און 50 גר. מטבעות

ארעסטירט און איינגעזעצט אין תפיסה

(§) מיט אַ צייט צוריק איז די שע-ראַדזער פּאָליציי אויפמערקזאַם געוואָ-רען, אַז עס ווערען דאָרט פערשפּרייט פאַלשע 1 און 50 גר. מטבעות. די טעג איז דער פּאָליציי געלונגען צו קומען אויף די שפּורען און צו אַרעסטירען די הויפּט-מאַכערס. און דאָרף קלוטשקאָוו שעראַדזער קרייז, איז געכאַפּט דורכ-געפיהרט געוואָרען אַ רעוויזיע און דער וואוינונג פון אַ געוויסען אונגאַר פרוז און מ'האָט אויפ'ן בוידעם געפונען פּערם צו מאַכען דאָס געלד, און איינינגע מע-טאַלענע שטאַמפּעס. בעת דער רעוויזיע, וואָס איז אַרורכגעפיהרט געוואָרען ביי פרוז'ס שכן, יוזעף לעשטשינסקי האָט מען דערגלייכען געפונען מעטאַלענע שטאַמפּעס און אַ מאַסע איינגעאַרבּעטע פאַלשע 1 זל. און 50 גר. מטבעות.

בעת דער ערשטער אויספאָרשונג האָ-בען די 2 חברים נישט מודה געווען, אַז די מעטאַלענע שטאַמפּעס און די פּערם האָבען זיי צוגעשטעלט 2 לאָדזער אַגענ-טען געמליך, יאַן גראַבעליאַק (פּאָוויאַ 6) און סטאַניסלאַוו ווראָטשינסקי (ווזשעשניעווסקאַ 108). די שעראַדזער פּאָליציי האָט גלייך מודיע געווען דעם לאָדזער אויספאָרשונגס-אַמט, וועלכער האָט די 2 אַגענטען אַרעסטירט. ביי זיי אין די וואוינונגען האָט מען געפונען אַ גרויסע צאָהל מעטאַלענע שטאַמפּעס, אויסגעאַרבּעטען געלד. דאָס גאַנצע „פערטעלע" איז איינגעזעצט געוואָרען און דער תפיסה אויף קאָפּערניקאַ גאַס.

—§—

מאַגיסטראַט וועט פאָדערן אַ פּראָוויזאָריום

אויפ'ן חודש אפּריל

(ב) דער שטאַט-בודזשעט וועט איבער געשיקט ווערען דורכ'ן מאַגיסטראַט צו דער אויפזיכטס-מאַכט ערשט אָנהויב מערץ. אָבער צוליב דעם, וואָס דאָס מי-ניסטעריום האָט זיך איבערגעלאָזט 2 חדשים צייט אויף צו באַשטעטיגען דעם בודזשעט, וועט דער מאַגיסטראַט מוזען פאָדערן פון שטאַט-ראַט אַ פּראָוויזאָריום אויפ'ן חודש אַפּריל. דער פּראָוויזאָריום וועט בעטרעפען אַ צוועלפטעל פון כע-וועגלויבן בודזשעט פאַר'ן לויפענדן יאָהר.

—§—

שעכטעל-מייסטער קאָאָפּעראַציע

היינט קומען פאַר און לאָקאַל פון האַנדווערקער-קלוב פּאַלודניאָווע 4 די וואַהלען פון כטאַרשי'ס און פאַרשטאַנד'ס פון דער שעכטעל-מייסטער קאָאָפּעראַ-ציע.

שרפה

אין אַ וואוינונג

(א) אין זאַבראַהם גלאַווינסקי'ס וואוי-נונג האָט זיך צוליב אונפאָרזיכטיגקייט אָנגעצונדען דאָס בעט-געוואַנד, דאָס פייער האָט זיך שנעל פערשפּרייט און אַרומגעכאַפּט דאָס מעבעל. די פייער-לע-שער האָבען נאָך אַ שעה'דיגער אַקציע דאָס פייער לאָקאַליזירט. דער שאָדען בעטרעפט 3.500 זל.

דערטרונקען דאָס ווייב אין אַ ברונעם

כדי צו קענען חתונה האָבען מיט אַ רייכער אלמנה

(§) אין דאָרף בלאַניע (לענטשיצער קרייז) האָט דער 36-יעהריגער פּויער סטאַניסלאַוו יאַשינסקי זיך בעקענט מיט אַ רייכער אלמנה און פון דעמאָלט אָן האָט ער געוואָרפען אַן אויגמחן אויף זיין פרוי. אויף דעם געביט זענען צווישען פּאָר-פאָלק אָפט אויסגעבראָכן מחלוקת'ן. נעכטען איז אויפ'ן דאָרטיגען פּאָליציי פּאָסטערונעק געקומען יאַשינסקי צו לוי-פען און ערקלערט, אַז זיין פרוי איז בע-גאַנגען זעלבסטמאָרד, אַריינוואַרפענדיג זיך און ברונעם.

אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש איז גלייך אָראָפּגעקומען די פּאָליציי, וועלכע האָט צוזאַמען מיט די פּויערלעשער אַרויסגע-צויגען דעם טויטען קערפּער פון דער פרוי. ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט גאָר עפּעס אַנדערש. אויף איהרע הענד און קאָפּ האָט מען געפונען טיפע לעבער וועלכע זענען געמאַכט געוואָרען מיט אַ מעסער. צוליב דעם טאַקי איז ענטשטאַנען אַ חשד, אַז דאָ האָט מען נישט צו טון מיט קיין זעלבסטמאָרד. סטאַניס-לאַוו יאַשינסקי איז גענומען געוואָרען אויף אַ קרייז-פערהער און ער האָט זיך צו סוף מודה געווען און בעגעהן דעם מאָרד, כדי צו קענען חתונה האָבען מיט דער דערמאָנטער אלמנה. יאַשינסקי איז אַרעסטירט געוואָרען.

פּראָיעקט וועגען עמעריטור פאַר האַנדווערקער

(א) דער ס.סטעם פון סאָציאַלער פער-זיכערונגען און פּוילען, האָט איינגאַנ-צען אויסגעמוטען די האַנדווערקער, וועלכע קענען נישט געניסען פון סאָ-ציאַלער שוץ, הגם זיי זענען יאָך אַ-אַרבּייטער.

און צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט די ראַנדווערקער - קאַמער פּוגאָ'ד ערגע-שוכט צו די יגען אַ אַנקעטע, וועגען שאַפען אַ ריי-מעי-קאַסע. היות די מעדי-זיים צעלען דאָס זיך אַרומ.ע אָגט פאַר'ן פּראָיעקט, איז געשאַפען געוואָרען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע ביים ראַט פון די האַנדווער-קאַמערן און וואַרשאַ, וואָס זאָל דורכפיהרען דעם דאָזיגען פּראָיעקט און לעבען.

צוגע'גנב'עט אַ פידעל

אויס ליבע צו מוזיק

(א) דער 19-יעהריגער סטעפאַן טשער-ווינסקי איז געלטען פערמשפּט געוואָרען אויף 3 חדשים תפיסה פאַר צוגנב'ענען אַ פידעל אין ווערט פון 130 זל. ביי זיין חבר עדוואַרד גזיבוש פון טשענסטאָכאָ-ווער גאַס 25. דער בעשולדיגטער האָט זיך אין שטאָטישען געריכט פערטיידיגט אַז די גנבה איז ער בעגאַנגען אויס לי-בע צו מוזיק און ווייל ער האָט נישט געהאַט קיין געלד צו קויפען אַ פידעל.

יודיש טעאטער פילהאַרמאָניע דירעק. א. בעזמאַן און ד. צעלמייסטער

אַכטונג! היינט אַ בענעפיס פאַר אַלע לאָדזער ווייבלעך, מיידלעך און חברטעס!
היינט דאַמען פריי! אינגאַנצען אומזיסט! דאָפּעלטע פאָרשטעלונג!
היינט 9 אָוונט 4 שעה-דיגער סיזרפריז-פּראָגראַם!
צוויי פאָרשטעלונגען אין איין אָוונט פאַר 1 קליינעם בילעט!
1. פאָרשטעלונג אָפּערעטע. גרויסע אָפּערעטע! גרויסע רעווי אין 1 אַוו.!

מיט אונזער גאַסט דעם בע-ליבטען אַרטיסט און זינגער **מיכאל קליין**
נאָכן צוריקקומען פון אויסלאַנד, ס'ווערט געשפּילט די האַרציגע יוד. אָפּערעטע

„די גאָלדענע חתונה"

מיט 21 נייערן געזאַנג און טענץ מיט מיכאל קליין אין דער הויפּט-ראָלע.
2. פאָרשטעלונג רעווי. נאָך דער פאָרשטעלונג צום ערשטען מאָל אין לאָדז נאָר איינציגע גאַסטשפּילען פון די פענאָמענאַלע

רעווי-טרופּע אַדאַלפיני

מיט'ן אַנטייל פון די 2 יונגסטע סוברעטינס, וועלכע בעציובערן דעם פּובליקום מיט זייער זינגען און טאַנצען אין 10 פערשיד. כאַראַקטער-טענץ און דאָס אַלץ כמעט בחנם! איינהייטס-פּרייזען! אַלע פּלעצער אין פּאַרטער פון 1-טע ביז לעצטע רייע נאָר 50 ג׳. ווער ס קויפט ביי דער קאַסע אַ בילעט בעקומט אַ צווייטען אומזיסט! דאַמען פריי!
בעמערקונג! די געקויפטע בילעטן אויף די היינטיגע פאָרשטעלונג לטובת „בית-היתומים" זגערזשער 40 זענען גילטיג היינט ווי אויך דעם 2-טן זונטאָג ד. 14. ווי ס ווערט פאַרקומען אַ ספּעציעלער אָוונט לטובת דער געזעלשאַפט.

מאָרגען, מאָנטאָג נאָר 1 מאָל מיט מיכאל קליין די גרויסע סענסאַציאָנעלע פיעסע מיט גע-זאַנג און טענץ **דער גרויסער מאַגנאַט** איינהייטס פּרייזען דאַמען אומזיסט

לעזט! שטורמישער ערפאָלג! אַלע זענען ענטציקט! בראַוואָ דזשעק רעכטצייט שרייען אַלע יעדן טאָג! דזשעק רעכטצייט איז דער מאַן-געשפּרעך פון וואַרשאַ! גרייט אייך אַלע אויף דעם פרייטאָג צו בעגריסן דעם וועלטס ליבלינג, דעם שענסטן אַמערנקאַנער בוף-קאָמיקער, דעם גאָלדענעם שליסעל פון פּרויען-הערצער **דזשעק רעכטצייט** אין דער לאָדזער פילהאַרמאָניע אין שלאַגער-אָפּערעטע מיט געזאַנג און טענץ יאַנקעלע כוואַט

יודענטום און קריסטענטום

(ענדע פון זייט 4)

שייכות מיט די מאָראַלישע געבאָטען פון קריסטענטום-בעשעפער.

אויך אַז דאָס יודישע פאָלק „לעבּט אויפ'ן אַספאַלט" (אויפ'ן פלאַסטער פון די שטעט) איז ה' וועשי מודה מיט גרוי-סען פערגעניגען. אָבער ער פרעגט דעם בישאָף, ווער עס איז שולדיג און דעם, אַז די יודען אין איינגענעם לאַנד, און ארץ-ישראל, זענען געווען פּויערים און פּאַסטוכער — איז געשיכטליך אַלגעמיין בעקאַנט. אפילו און בבל און דער גע-פאַנגענשאַפט האָבען זיך די פערטרי-בענע יודישע מאַסען בעזעצט און די דערפער און געלעבט פון אַקער-אַרבּייטען און פון פיה-צוכט. ערשט ווען מען האָט זיי אַנגעהויבען טרייבען פון לאַנד צו לאַנד און פון וועלט-טייל צו וועלט-טייל אונטער גרויזאַמע פערפאָלגונגען, פער-דרענגט פון יעדער פּראָדוקטיווער פּרנסה האָבען יודען זיך געראַטעוועט פון הונ-גער-טויט צום האַנדעל און צום געלד-געשעפט. אויך היינט זענען נישט די יודען שולדיג, וואָס זיי מוזען לעבען אויפ'ן אַספאַלט, מען לאָזט זיי במעט און אַלע לענדער נישט צו צו דער ערד-אַרבּייט. אויך און אונגאַרן האָבען די יודען געפּרובט מיט אַ געוויסען ערפאָלג אומקעהרען זיך צו לאַנדווירטשאַפט, און איהר, ה' בישאָף — רופט אויס ה' וועשי — זענט מיין עדות, מיט וואָסערע פיינדליכע געפיהלען די אונגאַרישע גע-זעלשאַפט האָט אויפגענומען אָט די יו-דישע בעשטרעבונג. נישט בלויז די גע-זעלשאַפט האָט אונז בעקעמפט, אויך די מלוכה און דער פּאַרלאַמענט איז אַרויס געגען אונז. אַ גאַנצע מענגע פון געזע-צען איז געשאַפען געוואָרען, מען זאָל נישט דערלאָזען יודען קויפען פעלדער.

אויפ'ן פאָרוואורף פון רעוואָלוציאָנע-רען אין צושטערענדען יודענטום שווייגט ה' וועשי אויך נישט. געוויס זענען פאַר-האַן אויך יודען צווישען די רעוואָלו-ציאָנערען פון אונזער צייט. מען טאָר נישט מאַכען פון פּרט אַ כלל, הגם עס איז פערשטענדליך פאַר יעדען נערעל-טען מענש, וואָס עס בעדייטען ביטערע געפיהלען פון צוויי טויזענד יאָהר ררדי-פות. זענען לענין און סטאַלין אויך יו-דען? בעלאַ קון האָט זיך גע'שמד'ט לאַנג איידער ער איז געוואָרען אַ רעוואָ-לוציאָנער, ער איז שוין יאָהרען פריהער קיין יוד נישט געווען. און צו קאָן מען זאָגען, אַז די גאַנצע אונגאַרישע אַריס-טאָקראַטיע צוזאַמען מיט'ן קאַטוילישען קלער זענען רעוואָלוציאָנערען אויך צו-שטערער, ווייל גראַף מיכאַעל קאַראָלי און יאָהאַן האַך זענען געווען די טרייע-בענדיגע כחות פון דער אונגאַרישער רעוואָלוציע און די פאַרגענגער פון באָל-שעוויזם? צי מעג אַ גערעכט-דענקענ-דער בישאָף אַרויפוואַרפען אַ שולד אויפ'ן גאַנצען יודענטום וועגען צעהן אָדער צוואַנציג גאָט-פערלאָזענע. ס'הייסט גע'-שמד'טע יודען?

ה' וועשי קומט נאָכאַמאָל צוריק צו זיין אידעע, אַז צווישען יודענטום און ווירקליכען וואַנגעליזם איז ביי מאָראַ-לישע און גערעכטע מענשען נישטאָ קיין גרויסער חילוק און אַז קריסטענטום דאַרף מען פאָדערן נישט די יודען, נאָר טאַקע יענע קריסטען, וואָס זענען אַוועק פון קריסטנטום'ס געבאָט פון „לי-בע צום נאָענטען" און וואָס פערלייק-נען דירעקט דעם נוצרי'ס לעהרע, אָנפ-לענדיג זייער נשמה מיט האַס און אָנ-שטעקענדיג דערמיט אויך אַנדערע. דע-ריבער, ה' בישאָף, בין איך מסכים — שרייט דער אַלטער יאָזעף וועשי — צו אייער לאָזונג „צוריק צו קריסטום", אָבער זייט מוחל און טראָגט אריין דעם לאָזונג אָט צווישען יענע אייערע קריס-טען! (ימא)

אויטאָ-גנבים

פאַר'ן געריכט

(א) פאַר'ן שטאָט-געריכט זענען געש-טען געשטאַנען סטעפאַן שטשעראַווינסקי, וואַצלאַוו מאַרטשינסקי און דער שאָפער ראַלמאָלער מאַלעצקי. די ערשטע 2 זע-נען בעשולדיגט געוואָרען, אַז זיי האָבען אַרויסגעגנב'עט פון גאַראַזש אַן אויטאָ און איהם פערקויפט דעם שאָפער מאַ-לעצקי.

דאָס געריכט האָט טשעראַווינסקי'ן און מאַרטשינסקי'ן פערמשפּט צו 3 חדשים תפיסה יעדען און דעם שאָפער אויף 4 חדשים תפיסה.

פּאַטער מאַנס געוועזן זייד 15-יעהריגע טאָכטער

די „חיה" איז ארעסטירט געוואָרען

אויף דער לימנאָווסקאַ גאַס 149 וואוינט זייט אַ לאַנגע צייט דער 38-יעה-ריגער אַנטאַני קושיווינסקי צוזאַמען מיט זיין פרוי און 15-יעהריגע טאָכטער. דאָס פּאָר-פאָלק האָט נישט איבעריג גוט געלעבט, ווייל דער מאַן האָט פער-שיכור'ט דאָס גאַנצע געלד, וואָס ער האָט פערדינט, און געצוואונגען דער פרוי מיט דער טאָכטער ממש צו הונ-גערן. געלט אויף דער נאַכט איז קושיווינסקי ווי שטענדיג געקומען שיכור, בעת די פרוי האָט איהם אָנגע-הויבען צו מאַכען פאָרוואורפען, האָט ער געכאַפּט דאָס אייזען פון דער קיך און דערמיט טנגעבען איינינגע קלעפּ דער פרוי אין קאָפּ. זי איז אומגעפאַלען און חלשות און דאַן, האָט דער חיה'שער טאַ-טע אויסגעפיהרט אַ געוואַלד-טאַט איבער זיין 15-יעהריגער טאָכטער. ווען די פרוי איז שפּעטער געקומען צו זיך און פון דער טאָכטער געוואויר געוואָרען, וואָס עס איז דאָ דערווייל געשעהן, האָט זי באַלד וועגען דעם געמאָלדען דער פּאָלי-ציי, וועלכע האָט די „חיה" אַרעסטירט.

Cukierki KANDYS
dla sportowców idealne.

גנבות

(א) ביי רעגינאַ פרידריך (קאָנסטאַנטינער 26) האָט מען אַרויסגעגנב'עט מלבושים פאַר 900 זל; פון חוה ייטקע-וויטש'ס שיך-געשעפט (זגערזשער 94) האָט מען אַרויסגעגנב'עט איינינגע צעהנ-ליג פּאָר שיך פאַר 1500 זל.

לאָדזער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי № 2 — דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

גאַסטשפּילען פון לאָדזשער קאַמעראַל- און קליינקונסט-טעאַטער

„אררט"

קינסטלעריש. אנפ.: מ. בראָדערזאָהן.

לעצטע וואָך! 66-טע מאָל!
היינט זונטאָג, 2 פאָרשטעלונגען 7.45 און 9.45 אָוונד
ווידערהאָלונג פון גרויסען 24-טען פּראָגראַם א.נ.

מ'לאַכט פון דער וועלט

אין 2 טיילען 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, י. אָבצרזשאַנעק, ש. א. מישעל.
מוזיק: דוד בייגעלמאַן, מאַק-דאַווס און פאַלקס-מאַטיוען.
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: דינה מאַטיס,
רעזשי ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער. בינע-אינספּ. מ. קאָן.
ס'בעטייליגן זיך (לויט א.ב.): ש. גאָלדשטיין, מרים דאָלסקאַ, ש. דזשיגאַן שיינע מרים, צילי סטאַל, מ. פעטערמאַן, מ. פולאַווער, מ. קאָן, י. שומאַכער, י. שיפּער און אַ קינסטלערישער טאַנץ-קוואַרטעט. אַדמיניסטר. מ. צעלמייסטער. — די קאַסע איז אָפען פון 6 אָוונד

אין קורצען פּרעמיערע פון 25-טען יובילײ-פּראָגראַם פון „אררט"

די פערקויפטע פרוי

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען פאַמיליען-לעבען אין פּוילען.

געשריבען ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט" פון לעאָן גאָלדמאַן

(50-טע פאָרטזעצונג)

העהער אַ האַלבע שעה האָט ער זיך אַרומגעדרעהט אַהין און צוריק, אָבער פון הערבעט'ן איז נישט געווען קיין זכר.

דאָס האָט שאַטאַנ'ען אַביסעל בעאונרוהיגט.

צו האָט מיט חשד אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ.

זאָל איהם הערבט האָבען פעראַטען? איז איהם שוין גאַנץ געוואָרען זיין ביז איצטיגע בעשעפטיגונג? ער האָט דאָך דערפאַר געקריגען גוט בעצאָהלט?

און איצט, ווען ער דאַרפט איהם אַזוי נויטיג האָבען, זאָל ער האָבען געמאַכט פליטה.

דערווייל האָט זיך די צייט געצויגט; יעדע מינוט איז געווען טייער. צום שלימזל קען קומען אַ ליאַדע מינוט אויך צוקומען. מעהר פעהלט איהם נישט, אַז ביידע זאָלען זיך צונויפטרעפען.

ער האָט עפּעס אַ בּרום געטון, האָט אַ דריק געטון דאָס הענטעל פונ'ם רעוואָלווער, וואָס ער האָט געהאַלטען אין דער טאַש און מיט אַ פאַטעלעכען און פאָרזיכטיגען טראָט איז ער צו צו דער טיר.

עס איז איהם געלונגען צוצוקומען, נישט ווערענדיג בעמערקט פון קיינעם.

אַ שטילער פרעהליכער אויכרוף, האָט זיך אַרויסגע-ריסען פון זיין ברוסט. ווען ער האָט בעמערקט, ווי אין דער זעלבער מינוט זענען אַרויס פון אינעווייניג פרוי קוואַנטס 2 מענשען, טראָגענדיג אויף דער פּלייצע די אַרבּייטס-מכשי-רים.

אויב אַזוי מוזען ביידע פרויען זיך געפינען אין הויז און ווער ווייס. צי פרוי קוואַנט איז נישט אַוועק אין דער שטאָט אַריין, איבערלאָזענדיג רויזעלען אַליין, איבריגענס איז עס נישט וויכטיג פאַר איהם. ער וועט זיך שוין מיט ביידע פרויען אַן עצה געבען. אויפ'ן ערגסטען פאַל וועט ער געבען דאָס וואָרט זיין פריינד — דעם רעוואָלווער.

דאָס הייזעל געפינט זיך ווייט פון מענשען און מען קען רעכענען, אַז קיינער וועט איהם נישט שטערען אין דער אַרבּייט.

נישט לענגענדיג קיין אַכט אויף דעם געבילדער פון הינט סולטאַן, וואָס האָט זיך געטון די קלאַמקע, האָט גע-עפענט די טיר און איז אַריין אינעווייניג.

דערזעהענדיג שאַטאַנ'ען מיט אַן אויפגערעגט, ענטשלאָ-סען פּנים, וואָס האָט נישט געזאָגט קיין גוטס, האָט זיך די אַלטע שטאַרק דערשראָקען.

אָבער באַלד איז איהר שרעק פערשוואונדען. זי האָט זיך געכאַפּט, אַז צום גליק איז שאַטאַן געקומען צו שפּעט. רויזעלע, וועלכע האָט פערלאָזט דאָס הייזעל די פערגאַנגענע נאַכט, מוז זיך שוין איצט געפינען אונטער דער אויפזיכט פון גוטע מענשען.

דאָס האָט דער פרוי קוואַנט רוהיג געמאַכט. העפליך אָבער שטרענג האָט זי געפרעגט שאַטאַנ'ען, וואָס ער פער-לאַנגט פון איהר.

שאַטאַנ'ען האָט זי אָנגעקוקט מיט אַזעלכע שפּיציגע, בלישטשענדיגע אויגען, אַז זי איז בלאַס געוואָרען, דערנאָך האָט ער מיט אַ שפּאָטישען שמייכעל אויפ'ן פּנים געזאָגט:

— נו, מיר דאַכט זיך, אַז מיר דאַרפען נישט שפּי-לען קיין קאָמעדיע. איהר פערשטעהט דאָך אוודאי גאַנץ גע-ווים, וואָס עס דער ציל פון מיין איצטיגען וויזיט. אויב איר ווילט זיך דווקא שפּילען אין ווערטער, וועל איך אייך זאָ-גען, וואָרעם וואָס עס האַנדעלט זיך. איך בין דאָ געקומען אהער מיט דער פאָדערונג, איהר זאָלט מיר אַרויסגעבען מיין פרוי און היינט, קען איך אייך שווערען, בין איך נישט געקומען אומזיסט.

— אָבער...

— קיין שום „אָבער", פרוי קוואַנט. איך וואָרן אייך פאָראויס. אַז היינט קענט איך מיך נישט סטראַשען מיט אייערע אַרבּייטער. ווייל מיט אַ מאָמענט צוריק זענען זיי שוין אַוועק אַהיים. מיר זענען דאָ אַליין און איך בעהערש די לאַגע. נו, שנעלער, ביטע רופט אַהער מיין פרוי!

די אַלטע פרוי האָט, דערהערענדיג זיינע ווערטער, זיך אינסטינקטיוו צוריקגעצויגען. זי האָט נישט געקענט אויסהאַלטען שאַטאַנס דראָהענדע בליקען, וואָס האָבען נישט צוגעזאָגט קיין גוטס.

— איך ווייס נישט, וואו אייער פרוי געפינט זיך איצט. זי איז אַוועק פון מיין הויז. — האָט זי געזאָגט מיט אַ שטיל קול.

אָבער דער באַראָן האָט זיך איראָניש צולאַכט.

— און איהר מיינט טאַקע, אַז נעבען אייך שטעהט איצט אַ נאַר, אַ שוטה! אָ, ניין, איהר האָט אַ טעות. איך בעט אייך, איהר זאָלט מיר שוין די מינוט אַריינפיהרען מיין פרוי, ווייל אויב נישט וועל איך זי אַליין זוכען.

און ווען די פרוי קוואַנט האָט נאָכאַמאָל פערזיכערט, אַז רויזעלע געפינט זיך שוין נישט ביי איהר, איז שאַטאַן, אַ בייזער פון צאָרן, שנעל אַריינגעלאָפען אין אַנדערן צי-מער. אָבער דאָס צימער איז געווען ליידיג. דאָס האָט איהם נאָך מעהר אויפגערייצט.

איך פערלאַנג, איהר זאָלט זיך גלייך מודה זיין, וואו איהר האָט בעהאַלטען מיין פרוי און קינד. איך האָב נישט בדעה אוועקצוגעהן פון דאַנען מיט גאָרנישט! — האָט ער אַ געשריי געטון און איז צוגעשפּרונגען צו דער איבערראַש-טער אַלטיטשקער, וואָס האָט אַ דערשראָקענע פּערברעכען די הענד.

(פאָרטזעצונג קומט)

נוצט אויס אונזער פּרייז-ערמעסיגונג.

Bata

הײַנטיקע זימנע, מערן די שוּךמאַכערס פאַר אונזער יאָר פון דער גרויסער ברוך גרויס—נוצט אויס די געלעגנהייט און קויפט ביליגע שניגאָלוצעס

6.90

פאַסאָן 1255-31
דאַמען-שניגאַלוצעס זעהר וואַרעמע, קאַמבינירט פון גאַרבאַדין מיט לאַקירטע גומי.

9.90

פאַסאָן 3865-01
דאַמען-שניגאַלוצעס פון גומי מיט אַ וואַרעמע פוטער, זעהר בעקוועם און דויערהאַפט.

9.90

פאַסאָן 1367-33
מענער-שניגאַלוצעס פון גאַרבאַדין, היטען די פיס פון דורכנעצען און צוג פון פערקילונג.

12.90

פאַסאָן 1885-05
דאַמען-שניגאַלוצעס אינגאַנצען פון גומע פאַרמאַכט אויף אַ פּאַסטעקל און אַ שנאַל-שלאָס

עברי דורך 3 חדשים

פון א. ב. ביז עברי און דאַווענען דורך 3 חדשים ווערט געלערנט מיט קינדער פון 4 יאָהר אָן, דורך מלמדים ספּעציאַליסטען אינ'ם בצוואוסטן רעליגיעזען

גן-ילדים פּרעבעל-שול

ביים בית-ספר „תורה ודת"
פּלאַץ וואָלנאַשטשי (נייע-שטאָט) 6

קינדער פון 4 ביז 8 יאָהר ווערן אַ היים-געפיהרט דורך אַ ספּעציעלן מענש. איינשרייבונגען ווערן אָנגענומען פון 11—1 פריה.

קינאָ-טעאַטער

ZACHĘTA

זגיערזשער-גאַס 26.

הײַנט און ווײַטערע טעג!

דער גרעסטער קלאַנג-רעדנדיגער-פילם פון דער אינלענדישער פּראָדוקציע לויט די נאָוועלע פון הענריק שיענקעוויטש

„יאַנקאַ מוזיקאַנט"

אין די הויפּט-ראָלען:

Marja Malicka, Witold Conti, A. Dymsza, Kazimierz Krukowski

אויסערן פּראָגראַם: פּאַקס קלאַנג ביולעטין

דער נאָהענטסטער פּראָגראַם: „האַי-באַנג"

אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען: טעגליך פון 4 נ.מ. שבת, זונטאָג און הגאות 12 אַ זייגער מיטאָג. דער זאַל איז גוט בעהייצט.

שלאָסעריי-אַרבייט פאַר

וואוינונג
געשעפט
פאַבריק

J. REDER
קאָנסטאַנטינער 13,
(רוג זאַכאָדניאַ).

פיהרט אויס ביליג

עס ווערט אָנגענומען דער אַבאָנאַמענט אויפ'ן צווייטען יאהרגאַנג (1932) פון די

ייווא-בלעטער

חודש-זשורנאַל פון יודישן וויסנשאַפטליכען אינסטיטוט

מיט שטענדיגע אָפּטיילונגען פאַר געשיכטע, עקאָנאָמיק און סטאַטיסטיק, שפּראַך- און ליטעראַטור-פאָרשונג, פאָלקלאָר, פּסיכאָלאָגיע און פּעדאַגאָגיק, אינפאָרמאַציעס וועגען דער אַרבייט פון ייוואָ און וועגען אויפטוען פון דער וויסנשאַפט אין אַלגעמיין

די שריפט דערשיינט 10 מאָל אין יאָהר (אויסער יוני און יולי) אין ביכער צו 6 דרוקבויגנס.

דער אַבאָנאַמענט-פּרייז בעטרעפט:

אין פּוילען—אויף אַ יאהר, (מען קען דאָס געלט אײַנצאָהלן אויף אין 4 ראַטעס צום 1. יאַנואַר—1 ז' צום 1. אַפּריל 6 ג', צום 1. יולי—6 ג', צום 1. סעפּט. 6 ג'. אין אויסלאַנד—2.50 דאָלאַר (אין ראַטעס: צום 1. יאַנואַר 1.25 דאָלאַר, צום 1. אַפּריל — 0.75 ד', צום 1-טען יולי — 0.75 ד', צום 1-טען סעפּטעמבער — 75 פאַר מיטגלידער און געזעלשאַפטען „פריינד פון ייוואָ": אין פּוילען 18 ג' אין ראַטעס צום 1. יאַנואַר 6 ג', צום 1. אַפּריל 4 ג', צום 1. יולי—4 ג', צום 1. סעפּט. 4 ג' אין אויסלאַנד—2.75 ד', (אין ראַטעס: (צום 1-טען יאַנואַר—1 ד', צום 1-טען אַפּריל 0.75 ד', צום 1-טען יולי 0.50 ד', צום 1-טען סעפּטעמבער 0.50 ד').

אין איינצעל-פאַרקויף ווערט דער זשורנאַל נישט אַרויסגעלאָזט.

Jiwo-Bleter, Zydowski Instytut N... .wy, W. Pohulanka 18, Wilno. P. K. O. oauk839'6

אינזש. א. רוסאַק

געשוואוירענער דאָלמעטשער ביים קרייז-געריכט אין לאָדז

נאַרוטאָוויטשא 47, טעל. 245-08

פיהרט אויס איבערזעצונגען פון אַלע אַרט אַקטען, דאָקומענטען און קאָרעספּאָנדענץ.

---

2 צימער

צו 2 פענסטער מיט באַלקאָן אין פראָנט-הויז געאייגנעט פאַר א דאָקטאָר, אַדוואָקאַט, אָדער אַ געשעפט פון באַלד צו פערדינגען ביים ווירט פּיעטריקאָווער 16 אָדער טעלעפאָן 12254.

אין צענטרום שטאָט

אַ צימער פּאַסענד פאַר אַ געשעפט אָדער אויף אַ וואוינונג. פּיעטרקאָווער 17, וואוינונג 17 1-ער אייגאַנג, לינקס.

2 פּאַרצעלען

אין פּאַדעמביע

טראַמוויי-סטאַציע טושין-וואַלד, אויף גינסטיגע בעדינגונגען זאָפאָרט צו פערקויפען.

צו ערפאָהרען: טעלעפאָן 210-10.

צו פערקויפען

50 פאַרמעס צו דרוקען שמירמה און שקאַרפּעטען. צו ערפאַהרען ביי יאַן דרעקסלער, אַדינגאַ 3, ציפאַהר טראַמוויי 1 און 4

צו פערקויפען

אַ קאָלאָניאַל-געשעפט מיט אַ וואוינונג פון 3 צימער, קוך

אין דער בעלעבטסטער גאַס פון אָסטראָוו נעבען באַנאַבער דער שוהל. צו מעלדען זיך
Skład kolonialny Ostrów (Poznańskie) ulica Raszkowska № 18.

צו ביליגע פּרייזען!!

א גרויסער אויסוואַהל פון

שליטענס
קינדער-וועגעלעך
מעטאַלענע בעטען
מאַטראַצען
וויזשימאַטשקעס

איז צו בעקומען אין די פירמע

WALFISZ
36 NARUTOWICZA 36
TELEFON 215-25.

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּעטריקאָווער 90 טעל. 221-72

נעמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א.אַז.וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9—1 און פון 4—7.30 אָווענד.

צו דינגען און פערדינגען

פּערשידענע וואוינונגען אין אַלטע און נייע הייזער מיט אַלע בעקוועמליכקייטען אויף מאָנאַטליכע דירה-געלד, געוועלבער, געשעפטען און פאַבריקס לאָקאַלען מעבל'ירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פּלעצער פון פערשידענע פּרייזען קויפט און פאַר קויפט יעדער דורך די ביוראָ

„LOKUM"

וואָס ערלעדיגט פּינקטליך און סאָליד.
אינהאַבער: יוסף קאַרמעס'ער עט קאַמפּ.
אינפאָרמאַציעס ווערען ערטיילט אומזיסט
פּיעטריקאָווער 62, פראָנט, 2 שטאָק
טעלעפאָן 166-15 אָפען פון 8 ביז 8 אָווענד

א וואוינונג

צו פערדינגען פאַר צוויי פּרייוויגס אָדער פאַר אַ פּ..ר באַלק אויף הויף-געלד. צווענטועל אַ שטוב מיט אַ קיך. בי..ב ר.שטין 28, פּוילק סטשעלציב קאַניאָווסקי 3 №

אַ פּראַוויק

מיט גוטע רעפערענצען זוכט צו פיהרען די אַדמיניסטראַציע אין אַ הויז אפילו נעבען הוכערע איינצאָהלונג (קאַוציע) עווענטועל נור מעלדונג-פיהרונג. אַדרעס צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטראַציע פון „ל. ט."

טוך- און קאָרט-לאַגער
Sz Maroko

לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ № 2
פּראָנט 1-טער שטאָק, טעל. 159-48.
עמפּפעהלט צום הערבסט און ווינטער סעזאָן אַ גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע דאַמען- און הערען-שטאָפען
בעמ.: פאַר שניידער ספּעציעלער ראַבאַט

דיבור קשה לעינא
וקשה לראש (נדרים מ"א)

טון דאַרף מען און ניט רעדען!

אַלע ידען ערלעדיגען דערביבער זייערע רעכטס-ענינים נאָר אין דעם אונטען אָנגעגעבענעם ביוראָ, וואו ס'ווערען רעדאַגירט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאַוו: פּאַדאַניעס אין שטייער און מיליטער-ענינים, סקאַרגעס און אַפּעלאַציעס אין ציוויל-קאַרנע ספּראַוועס ווי אויך פר. שותפות-אַקטען, דזשערזשאַוועס, ווילאַנטשעניעס א. ז. וו. קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטייט אין פּוילען

דאָס ביוראָ שיקט אַרויס: מאָניטען, רעדאַגירט אין געהעריגען טאָן, וועלכע ברענגען אַ געזוכערטען ערפאָלג.

ספּעציעלע אָפּטיילונג פאַר אינקאַסאָ פון פּראָטעסטירטע וועקסלען און אָפענע חובות אוי. אויף דער פראַווינץ ביי דער מיטבעטייליגונג פון רוטינירטע און ענערגישע אינקאַסענטען.

רעכטס-קאָנסולענט

י. ח. בוזין, לאָדז, אַגראַדאָוואַ 3

טעל. 191-48

פּעהיגע אַגענטען

ווערען געזוכט
ווסכאָדניאַ נומ' 27 וואוינונג 12.
גומער פּערדינסט.

מאָטאָרען

עלעקטר. נייע און גענוצטע, ביליגסטע קוועלע רעפּאַראַטור-ווערקשטעלע

בוי פון קאָלעקטאָרען און אויפרודערער

אינסטאַלאַציעס עלעקטר. פון אַלע אַרט

Reklamy NEONOWE

Inż. J. Reicher i S-ka Południowa 29
tel. 21.000

געלעגענהייט!
אַגעוועלב-לאָקאַל

אין אַ גוטען פּונקט
ביליג אָפּצוגעבען

פּערמיטלער געוואונשן. צו אינפאָרמירן זיך אויף ליסטאָפּאַד 26, (פר. קאָנסטאַנטינער) 11, וואוינונג 9, (ביים גצוועלב.)

צו וואָס ליידען שמערצען
פון אַרציסקים

אַז איהר קענט זיי לייכט בעזייטיגען נוצנדיג דעם שוין 20 יאָהר בעוואוסטען פּלאַסטער ראַ יקאָל" פרייז נור 30 גר. אויך קינסטליכער שניי וועלכער נוצט צו פערשידענע פּערוויילונגען ווי בעלער חתונות א. ז. וו. אַ שאַכטעל גענוגט אויף 100 פּאַרסאָנען פּרייז נור 30 גר צו בעקומען ביים צייטונג פערקויפער ווינער פּיעטריקאָווער 10

טיול-גאַרדינען

מיט פּילעי לעצטע מאָדע פיהרט אויס ביליג בלייוויים. זאַוואַדזקאַ 27, לינקס 3-טער שטאָק.

לאַמבאַרד — אַ ליציטאַציע

וואַרשאַווער לייה-אַקציענגעזעלשאַפט, אויף בעוועגליכע משכּנות אָפּטיילונג אין לאָדז, זאַכאָדניאַ 31

מאַכט בעקאַנט, אַז דעם 22, 23, 24, לוטי 1932 און די ווייטערדיגע טעג

וועלן ווערען פאַרקויפט דורך אַ עפנטליכע ליציטאַציע די אין זיין צייט ניט-פאַרלאָנגערטע משכּנות. די פּראָצענט דאַרפען איינגעצאָהלט ווערען פאַר'ן

18-טען לוטי 1932

ווייל נאָכ'ן דאָזיגען טערמין וועלען די משכּנות-איינלייגער מוזען צוצאָהלען די קאָסטען פון דער מלוכה'שער פּראָבירער-אַנשטאַלט פאַר דער דורכגעפיהרטע פּרובען פעסטשטעלונג און פאַר אָנזאָגען; די ליכטע מיט די נומערן פון די משכּנות, וואָס אונטערליגען דעם פאַרקויף האָט ווערען פּערעפענטליכט אין „קוריער לודזקי" און עס האָט אויסגעהאַנגען ווערען אין דער ביוראָ זאַכאָדניאַ גאַס נומער 31

(קאָמפּלעטאַנט ...)

Przedszkole

דער ערשטער ערציהערישער פּרעבעל-אַנשטאַלט אין לאָדז, פון י. 1911 איז שוין געעפענט געוואָרען אין נייעם גימנאַזיום בנין

ZAWADZKA 43 tel. 151-79

קינדער (יונגלעך און מיידלעך) פון 4 יאָהר אָן ווערען אָנגענומען אין קאַנצלאַריע פון גימנאַזיום, פון 10—2 און פון 5 אָבנט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
..... זאַוואַדזקאַ 1 .....

נאָר פאַר די נעריישע הויט-קראַנקהייטען און מענערשוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער, קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט • קאָסמעטיק.

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.
בעזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

וויזיט 3 זלאָטעס

דאָס עלעקטראָטעכנישע ביוראָ

Siła i Swiatło

פון וו. קרוקאָווסקי
פּאָלודניאָוואַ 23 טעלעפאָן 139-32

נעמט אָן דורכצופיהרען אינסטאַלאַציעס פון ליכט און קראַפט, קויפט און פּערקויפט מאָטאָרען און ערלעדיגט אַלע אַרט עלעקטרישע איינריכטונגען אויף לייכטע בעדינגונגען.

ספּעציעלע ווערקשטאַט פאַר מאָטאָר-רעפּאַראַציעס
ביליג, רעיעל, שנעל און פּינקטליך!

לאַנג-יעהריגער געריכטס-סעקרעטאַר

שרייבט און ערלעדיגט אַלערליי
ביטעס, אנקלאַגעס און קלאַוזולעס
— ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים. —
שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1932.

ב. מאָז, פּעטריקאָווער 10

---

10 זל. טעגליכער פּערדינסט

פּעהיגע הויזירער, וואָס בעהערשען די פּוילישע שפּראַך און 20 זלאָטיס מזומנים. קענען טעגליך פּערדינען 10 זלאָטיס. געניוצרס צו ערפאַהרען יעדען טאָג (חוץ פרייטאָג) פון 5—7 אָוונד פּעטריקאָווער 82 וו. 40

אַבאָנירט לעזט דאָס
לאָדזער טאָגעבלאַט

צײַטונגען-פּרייז: פאַר אַ חודש אין פּוילען 3 זלאָטיס, אין פראַנקרייך און בעלגיען—20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער 1.25 ... אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער, אויסער דער טעקסט מיט 80 טייערער, פון די פּרייזען ווערט נישט ערמעסיגט ... פאַר אַ מיליטער-שורה פּאַר'ן טעקסט 16 גר. פּרייזאָג 24 גר., אין טעקסט 40 גר. פּרייזאָג 60 גר. נאָכ'ן טעקסט 12 גר. פּרייזאָג 18 גר.

Tłocznia. Et i M. Hamburskich. Łódź. Piotrkowska 16. Dzierżawca: M. B. Wein. Odpowiedzialny Red.-wydawca: ...